

TÜRK FOLKLO ARAŞTIRMALARI

AHMET
KUTSI
TECER
ÖZEL
SAYISI

EYLÜL 1967

İÇİNDEKİLER:

Ahmet Kutsi Tecer'in Ardından	İhsan HİNÇER
Tecer'in Folklorumuza Hizmeti	Cahit ÖZTELLİ
Ahmet Kutsi Tecer (1901 - 1967)	Ali Rıza ÖNDER
Kutsi Can	Behçet Kemal ÇAĞLAR
Koçyiğit Tecer'imiz	Prof. Bedrettin TUNCEL
Tecer'le Yastıman'ın Birbirine Yazdığı Şiirler	T. F. A.
Kutsi Tecer	Konur ERTOP
Tecer İçin Radyoda Yapılan Konuşma	Halil Bedi YÖNETKEN
Tecer Hakkında Prof. Fındıkoğlu İle Bir Görüşme	Bora HİNÇER
Tecer Dağı Yıkılır mı ?	Eflâton Cem GÜNEY
Ahmet Kutsi Tecer Silifke'de	Özcan SEYHAN
Folklor Âşığı ve Ozan Tecer	Ahmet KÖKLÜGİLLER
A. Kutsi Tecer ve Halk Şairleri Koruma Derneği	Vehbi Cem AŞKUN
Tecer İçin Folklor Âleminin Yası	Yusuf Ziya DEMİRCİOĞLU
Tecer'in Folklor Çalışmaları	Muzaffer UYGUNER
Tecer'in Şiirlerinden Örnekler	Meliha TECER
Tecer'in Folklor Konusunda Yaptığı Son Konuşma ve Tecer Hakkında Basında Çıkan Yazılardan Derlemeler.	

SAYI : 218

KURUŞ : 100

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAR HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

239

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949
AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

No. 218

EYLÜL 1967

YIL : 19 — CİLT : 11

Ahmet Kutsi Tecer'in Ardından

Yazan : İhsan HİNÇER

Türk Folklor Derneği Genel Sekreteri

Onu tanıyıp ta sevmiyen tek kimse gösterilemez. Ömrü, sevmek ve sevdirmekle geçmiştir. Ömrü, öğrenmek ve öğretmekle geçmiştir. Öğrenmeyi dinlemekle, öğretmeyi de yine dinlemek ve en sonda kesin ve kısa konuşmakla yapmıştır. Uçlar çarpışırken daima birleştirici olmuş, sanatı ve bilimi kurtarmak için çaba harcamıştır.

Daima efendi, daima her fikre, her görüşe saygılı olmuştur. Fikrini mutlaka kabul ettirmek, hatalı gidişini haklı göstermek istiyenleri sonuna kadar dinlerdi. Fakat çatışmaya fırsat vermeden, en doğru yolu, o tane tane, o hâkim sesile, o karşı gelinmez mantığile kadife kadar yumuşak, bir kaya kadar muhkem üslubuyle tayin ederdi.

İnsanları, sanatı, şiiri, halk bilgisini o kadar çok sevmiş, o kadar çok duygulanmıştır ki, bunların iyi, güzel ve büyüleyici yönlerini hafızasına naksetmek, notlar halinde kâğıtlara geçirmekten yazmaya fırsat bulamamıştır; bulacağı ânı beklerken ölüm onu beklememiştir. Çok yönlü bir çalışma, derleme, didinme, toplama, dinleme, dolma ve hazırlanma çabasile her gün daha genç, daha diri idi!

Her sanatçı, bir alanda eser verirken, o, gönül verdiği ne şiiire paydos diyebiliyor, ne o meyvelerini tattığı halk kültürünü, folklorunu terkedebiliyor, ne de halk temsilinin ve oyunlarının gücüne sırt çevirebiliyordu. Bir dev gibi, mütemadiyen vereceği eserlerin hazırlıklarını yapıyordu. Birini terkedip, bir diğerine bağla-

namıyordu. Doğu ve Batı kültürünü tam olarak anlamış olması, bu gücünü artırıyordu. Bazıları, bu üç kolda eser vererek, onun bir talana bağlanıp daha çok eser verememesine hayıflanıyor. Fakat Tecer'i Tecer yapan bu komple taraftır.

Tecer, eser verdiği üç sanat dalında da geleneksel milli halk kültürünün ışığını yansıtmıştır. Sanata bu yoldan hizmet etmiştir. Ölümsüzlüğü de bundandır. Onun eserlerinin sentezini yapanlar, Tecer'in daima bu yönüne işaret edeceklerdir.

★ ★ ★

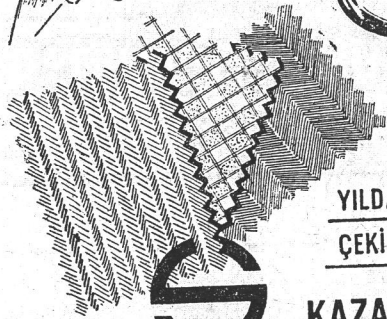
1949'da Türk Folklor Araştırmaları'nı çıkarmaya başladıktan, Türk Halkbilgisi Derneği'ni yeni bir çalışma devresine soktuktan sonra, onu İstanbul'da şahsan da tanımak fırsatına erdim. 1951'den sonra İstanbul'da görev aldı. Muallimler Birliği binasındaki Dernek toplantısı ve kongrelerinde sık sık buluşuyorduk. Dostluğumuz ilerledi. Çağaloğlundaki hem evimiz ve hem de idarehanemiz olan evime geldi. Dergimiz hakkında takdirlerini, daha doğrusu teşviklerini, esirgemedi. Özel olarak dergimiz için yazılar hazırladı. Sık sık folklorla ilgili kongrelerde, seminerlerde bir araya geliyorduk. Bu toplantılarda kalker, Dergimiz ve çalışmalarımız hakkında iltifatlarda bulunurdu. Bunlar, hep inandığı yolda bizi teşvik gayesi taşıyordu.

Milli Folklor Enstitüsü Kuruluş seminerinde de böyle oldu. Nihayet folklorla ilgili en yeni görüşlerini son defa İstanbul'dan beraber git-

GÖRÜNÜŞ, KALİTEMİZİ
BELLİ ETTİĞİ GİBİ;

SAHİN RIZALIM - ANKARA

YILDA 3 BÜYÜK
ÇEKİLİŞ DE

KAZANMA
ŞANSINIZI
ARTIRIR

Vadeli her 50,
vadesiz her 100
liraya bir kur'a
numarası

SÜMERBANK

(Basın : A — 21020 — 20729 — 102)

Bir Dostun Ardından :

Tecer'in Folklorumuza Hizmeti

Yazan : Cahit ÖZTELLİ

Millî Folklor Enstitüsü Müdürü

Ahmet Kutsi Tecer, folklorumuzun aydınlarca unutulduğu, daha doğrusu Türk folkloru, halk edebiyatı daha dikkati çekmediği bir dönemde ona lâyık olduğu ilgiyi gösteren ilk sanatçıdır. O, yazılı eserlerinden çok, teşkilâtçı çalışmaları ile folklorumuza hizmet etti.

Sivas'ta 1931 yılında öğretmen bulunduğu sırada, Türkiye'de ilk olarak "Halk Şairleri Bayramı" nı düzenledi, Halk ozanları çok olan Sivas'ta bu hareket, halk arasında olduğu kadar aydınlar, sanatçılar arasında da büyük bir ilgi uyandırdı. Öte yandan birçok ozan da yurdun her yanına yayılmaya başladı. Gösterilen ilgi yüzünden pek çok kişi sazını omuzuna vurarak kültür merkezlerine doğru yola çıktı. Ve böylece halk müziği radyoya, gazinolara, Halkevlerine, okullara girdi. Halk müziğine bugünkü ilginin çekirdeği Sivas şenliğinde Tecer tarafından atıldı, diyebiliriz.

İşte, Tecer'in folklorumuza birinci derecede etkisi bu yolla oldu. Folklor üzerine eseri azdır. Bunun yanında halk edebiyatımızın ve genellikle folklorumuzun derlenmesi, yayınlanması bakımından yaptığı hizmetler unutulamaz.

Ankara Halkevleri Genel Merkezinde Ülkü dergisini yönetirken halk edebiyatına, halk müziğine ve folklorun öteki dallarına yer verdi. Bu davranış öteki Halkevleri dergilerine örnek oldu. Otuz kadar dergi de aynı yolu tuttu. Böylece yurttan geniş bir derleme çalışması gelişmeye başladı. Değerli kitap yayınları yapıldı. Bu derlemelerin bulunduğu Halkevi dergileri

tiğimiz Kalkınma Hamlemizde Halkevleri Seminerinde açıkladı.

★ ★ ★

Ziya Gökalp'ın, Türk Ocaklarının ve Halkevlerinin açtığı Millî Kültür Çağırının yetiştirdiği değerler aramızdan birer birer uzaklaşıyor. Üniversitelerimizde hâlâ folklor kürsüleri olmadığı için genç bilim adamları da bu alana ilgisizlik duyuyor. Bu bakımdan Tecer'in ölümü, yasımızı daha da artırıyor. Yeri dolmayacak Tecer için ne kadar ağlasak yeridir. Fakat o, Türk Folklor Tarihi'nin sayfalarında daima yaşayacaktır.

bugün her tarafta aranır hale geldi. Bu derlemeleri yapan amatörler arasında daha sonra değerli kişiler yetişti.

Tecer, bu yolda da bir yol göstericilik görevi yaptı. Bu bakımdan hizmeti büyük ve unutulmaz değerdedir.

Şair Tecer, kendisine halk şiirini örnek aldı. Güzel örnekler verdi. Halk şairi olmadığı halde, halkın şairi oldu. Yeni şekiller, yeni kalıplar denedi. Daima halkın ruhunu yankılandırdı.

Tecer, her yerde, bilimsel toplantılarda folklorumuza, halk edebiyatımıza, halk sanatlarını ve millî oyunlarımızı ele aldı. İstanbul'da yapılan halk oyunları bayramlarını düzenlemeye büyük hizmetler gördü.

Köy tiyatromuzu inceledi. Böylece halk ruhunu tanıdı, Kendisinden sonra gelen yazarlara yolu gösterdi. Ayrıca Köroğlu'nu tiyatro haline getirdi.

Millî Folklor Enstitüsünün kuruluşu için toplanan yirmi kişilik kurula o da, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından çağırılmıştı. İki gün süren çalışmalarımız sırasında çok sevinçli idi. İstanbul'a döneceği sırada bana şöyle dediğini hatırlıyorum : "Çok mesudum, artık kırk yılın rüyası gerçekleşti, Türk Folkloru kurtuldu."

Tecer, bu sözlerinde haklı idi. Dünyanın en zengin hazinesine sahip olan Türk Folkloru ihmal edilmişti. Yabancılar yurdumuza gelerek derlemeler yapıyorlar, dönüşlerinde topladıklarını değerlendirip yayınlıyorlardı. Bizde ise her şey birkaç dernek ile İhsan Hınçer'in yayınladığı Türk Folklor Araştırmaları'nın çalışması ve amatörlerin fedakârlığına bırakılmıştı. Dünyanın birçok üniversitelerinde folklor kürsüleri dersler verip bilimsel araştırmalar yaparken, enstitülerinde çalışırken, bizde ne üniversitelerimiz folklor konusunu ele alıyor, ne de Devlet bir enstitü kurmaya ihtiyaç duyuyordu. Türk folkloruna içeriden çok dışarıda önem veriliyordu.

İşte, Millî Eğitim Bakanlığı bir yıl önce bu ihtiyacı duymuş ve Millî Folklor Enstitüsünü kurmuştur. Tecer bunun için sevinçli idi. Rüyası gerçekleşmişti. Ruhuna şâd olsun.

Folklorcularımız :

Ahmet Kutsi Tecer (1901-1967)

Yazan : Ali Rıza ÖNDER

Türk Folklor Araştırmaları dergisinde "Folklorcularımız" başlığı altında, yaşantılarını ve halkbilim çalışmalarını özetlemekte olduğumuz kişiler arasında Ahmet Kutsi Tecer'in adı da kendine yaraşır yeri elbette alacaktı. Derginin sahibi sayın İhsan Hınçer, 9 ekim 1966 günlemlı mektubunda "Tecer'i de hazırlarsanız memnun olurum" diyerek bu konudaki çabalarımızı hızlandırmamız gerektiğini hatırlatmıştı. Şu var ki, ne Hınçer'in uyarması, ne benim olanaklarım, bu isteğin kısa zamanda yerine getirilmesini sağlamaya yetmedi. Bunun üzerinden dokuz ay geçtikten sonra konuyu ele alabildim. Tecer'in yaşantısı üzerine en sağlam ve eksiksiz bilgileri kendi kaleminden alabileceğimi düşünerek İstanbul'daki adreslerine mektup yazmak istedim. Ancak, oturduğu yeri öğrenemediğimden bu mektubu, son görev yeri olan Güzel Sanatlar Akademisi Müdürlüğü kanalı ile 22 temmuz 1967 gününde postalandı. Aradan iki gün geçti. Ankara Radyosu'nun sabah haberleri bize acı bir karşılık verdi : TECER 23 temmuz 1967 günü sevenlerini arkada bıraktı.

Şimdi, eldeki olanaklarla yetinerek ödevimizi yerine getirmemiz gerekiyordu. Gazete ve dergilerde çıkan haberlerden, ama yazılarından ve elde edebildiğimiz öteki kaynaklardan yararlanarak aşağıdaki bilgileri toparladık (1) :

A. K. Tecer, 4 Eylül 1901'de Kudüs'te doğdu. Babası Abdurrahman, anası Hatice'dir. Kökü Eğinden gelme bir memur çocuğu iken doğduğu yerin (Kudüs'ün) adını, ikinci ad olarak benimsediği "Kutsi" de yaşatmak istemiştir. Ahmet, sırasıyla, Kudüs'te FRERES Okulunda, Kırklareli ilk ve orta okullarında, Kadıköy Sultanisinde okudu. 1922 yılında Halkalı Ziraat Okulu'nu bitirdi. Bir yıl süre ile İzmir'de bir çiftlikte çeşitli tarım işlerinde çalıştı. Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi olarak İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin Felsefe Bölümünde yüksek öğrenimini yapmağa başladı. Bu arada Paris'e giderek 1925 - 1927 yılları arasında Sorbonne Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde iki ders

Tecer, eşi Meliha Tecer'le

yılı okudu. 1929 yılında İstanbul'daki öğrenimini tamamlayarak Felsefe Bölümü'nden diploma aldı. 1930'da Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü ve Öğretmen Okulu Türkçe - Edebiyat öğretmenliği oldu. 1930 - 1934 yılları arasında Sivas Lisesi edebiyat öğretmeni ve millî eğitim müdürü olarak çalıştı. 1934 - 1941 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı Yüksek Öğretim Genel Müdürü olarak yönetim hizmetlerinde bulundu. Bu arada, ek görev alıp Gazi Lisesi felsefe öğretmenliği, Gazi Eğitim Enstitüsü kompozisyon öğretmenliği yaparak eğitim ve öğretimle ilgisini kesmemenin yolunu buldu. 1941'den 1942'ye dek Eğitim Bakanlığında Talim ve Terbiye Kurulu üyesi olarak çalıştı. 1942 seçimlerinde Adana ve Urfa milletvekili olarak politika hayatına girdi. Bu görevi, 1946'da sona ermiştir. 1941 - 1945 yılları arasında ÜLKÜ dergisinin yöneticiliğini üzerine aldı. Bu arada halkevleri şefi olarak da çalıştığını

görüyoruz. Milletvekiliği döneminden sonra 1946'da Gazi Eğitim Enstitüsüne felsefe öğretmeni olarak atandı. 1948'de Devlet Konservatuarı Türk Edebiyatı öğretmeni oldu, 1949'da Paris Türk Kültür Ateşesi ve Öğrenci Müfettişi olarak görevlendirildi. 1950'de UNESCO Yürütme Komitesi Türk delegeliğine getirildi. 1951'de yurda dönüşünde, Galatasaray Lisesi edebiyat öğretmeni, 1953'de ise İstanbul Belediye Konservatuarı tiyatro ve tarih öğretmeni oldu. 1957 yılında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi üyesi olarak estetik dersleri vermeye başladı. Bu arada İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsü öğretim üyesi olarak da basın mesleğine yararlı olmağa çalıştığını görmekteyiz. Bundan başka İstanbul Radyosunda Folklor Edebiyatı hocalığı yapmaktaydı. 1966 yılında 65 yaşını doldurduğundan emekliye ayrıldı. Bir yıllık emeklilik süresinden sonra 23.7.1967 pazar günü İstanbul'da siroz - karaciğer kanseri hastalığından öldü.

★

Çağımızın belli başlı yazar ve ozanlarından olan A. K. Tecer, daha çok oyun yazarı, halk kaynaklarından esinlenen çoğunlukla bir ozan, çeşitli yönleri ile halkbilim alanına girmiş başarılı bir folklor adamı olarak ün salmıştır. Beylik görevleri dışında çeşitli derneklerde ve özel kuruluşlarda da yararlı olmağa çalışmıştır. Örneğin, Türk Halk Oyunları Yaşatma ve Yayma Tesisi'nin ve Türk Tiyatro Yazarları Birliğinin kurucu üyeleri arasındadır. Türk Dil Kurumu'nun da üyesi idi. Ayrıca, Uluslararası Tiyatro Enstitüsü Türkiye Ulusal Merkez Kurulu üyesi, UNESCO Türkiye Ulusal Komitesi Yönetim Kurulu üyesi olarak dünya çapındaki kuruluşlara değerli katkılarda bulunmuştur. Tecer'i tanıtan yayınlarda, Fransızca, İngilizce, Arapça ve Farsça bildiği belirtilmektedir. Ölümü ile arkada bıraktığı yakınları, esi Meliha Tecer ile 1938 doğumlu oğlu Mehmet ve 1944 doğumlu kızı Leylâ'dır.

1941 yılında Tecer, ÜLKÜ dergisini yönetiyordu. Kendisi ile ilk görüşmemiz, bu yılın son aylarında Hukuk Fakültesi son sınıf öğrencisi olarak yazdığım bir mektup üzerine oldu. Bu mektubunda, bizim köyün (Kayseri'nin Turan köyü) içine dönük, engin gönüllü kadın halk ozanı Şe-

rife Soykan'ın (1879 - 1945) deyişlerini tanıtmak istemiştik. Birlikte gönderdiğim örnekler Tecer'i derinden etkilemişti.

**Aslan arı utak kuşur,
Hem altındır, hem gümüştür.
Yaptıkları büyük iştir.
Neler yapar aslan arı...**

Diye başlayan "Arı Destanı" sanki büyülemişti onu. Mektubuma hemen karşılık vererek beni Ulus Alanı'ndaki çalışma yerine çağırdı. Bayan Soykan'ın deyişleri ve yaşantısı üzerine gerekli bilgileri not ettim (2).

İkinci ve son görüşmemiz ise 1966 yılında Türk Dil Kurumu'nda olmuştur.

Tecer, gezmeyi, halk sanatlarını çok sever, halkbilim araştırmalarına, şiir ve tiyatroya, kitaplara karşı olağanüstü ilgi duyardı. Türkiye'den başka, Ortadoğu ve Avrupa ülkelerini de dolaşmış, halk yığınları arasına sızarak karşılaştırmalı incelemeler yapmağa el atmıştır.

İlk şiirlerini 1921 - 1922 yılları arasında DERGÂH dergisinde, 1924 - 1925 arasında ise MİLLÎ MECMUA'da yayımlamıştır. 1930 - 1932 arasında Ahmet Hamdi Tanpınar'la birlikte Ankara'da GÖRÜŞ dergisini çıkardı. Onun şiir alanındaki en verimli çağı, 1930 - 1936 yılları arasına rastlamaktadır. Bunları, daha çok, Varlık Oluş, Yücel, Ülkü, Türk Düşüncesi, Şadırvan, Türk Dili dergilerinde bulabiliriz. Kitap olarak yayınlanan eserleri şunlardır : 1 — Şiirler (1932), 2 — Sivas Halk Şairleri Bayramı (1932), 3 — Köylü Temsilleri (araştırma, 1940), 4 — Kocyiğit Köroğlu (oyun, Ülkü'de çıkmıştır, 1941 - 1942), 5 — Yazılan Bozulmaz (oyun, 1946 D. Konservatuarı tatbikat sahnesinde), 6 — Köşebaşı (oyun, 1947), 7 — Bir Pazar Günü (oyun, 1959), 8 — Satılık Ev (oyun, 1961). Bunlardan Köşebaşı, İngilizceye çevrilmiştir. Ayrıca yayımlanmamış ve oynanmamış dört eseri daha vardır. Bunlar : 1 — Kader, 2 — Yüzük Oyunu (Türke ve İngilizce), 3 — Didonlar, 4 — Avşarlar.

Tecer, çok önem verdiği halk oyunları bayramının büyük bir özenle düzenlenmesine çalışırdı. "İnsanı daima saygıya çağıran bir hali vardı." Başlıca ülküsü, Türk

halkbilim verilerini değerlendirmek ve Türk ruhunu, uluslararası sanat ve kültür dünyasında yaşatabilmektir.

Sanatçı olarak duyuş, düşünüş ve tutumunda hep halkçı kalmıştır. Sağlam bir felsefe kültürü almış olan Tecer, halkın ruhuna işlemeyi bilmiştir. Ona göre bir insanı yer yüzünde ölümsüz kılacak tek dil, halk dilidir. Halk dilini konuşan ve halk yolundan yürüyen kişinin başarıya ulaşmaması, ün salmaması düşünülemez. (Ferit Ragıp Tuncor, Her Hafta dergisi, Yirmi beş yılın şairleri; Ahmet Kutsi Tecer, sayı 116, 17.9.1949).

Tecer'in köye dönük ve halka eğik kişiliği bütün çalışmalarında baş köşeyi almıştır.

Soyadını, "Deliktaşlı Ruhsatı'nın gelip geçtiği Tecer Dağı'ndan alan" Ahmet Kutsi, Sivas çevresinin birçok değerli halk ozanını yurt ölçüsünde yüze çıkarmıştır. 1955 de Maarif Kitaphanesi'nin yayınladığı Halk Şairleri Dizisinin 18. kitabı olarak basılan "Aşık Veysel, Hayatı ve Şiirleri" adlı eserin önsözünde okuduğumuza göre, 1944'de Ülkü Yayınevi'nin bastıracağı Veysel ile ilgili küçük kitabında Tecer, şöyle demektedir : "Aşık Veysel... Onu böyle anmak için birçok sebep var. Bir kere o bize, gelenekten doğageldi. Hoş bir gelenek, âşıklık geleneği..." Bu yazısında Aşık Veysel Şatıroğlu'nun deyişlerinin de bir araştırma, bir deneme olduğunu söyleyen Tecer, "Onun da başlıca vasfı, zamanımızın vasfı ile denklidir. Onda da millet - halk bütünü duygusu, onda da vatan - toprak duygusu hâkimdir. Onun dili de bunları söylemek için bir aranamadır", yargısına varıyor. Verdiği canlı örneklerin başına da Veysel'in :

**Dünya dolsa şarkıyman,
Türkün, türkü çağırırız.**

Mısralarını yerleştirmiştir.

Mucur'dan derlediği bir oyunu, ayrıca Karagöz'ün Salıncak Safasını Fransızcaya çevirmiştir. Paris Milli Kütüphanesinde çalıştığı günlerde halk edebiyatımızın hiç bilinmeyen bir yanını yazmalardan okuyup yüzyıllarca Kuzey Afrika'da yaşayan atalarımızın bıraktıkları Cezair türüklerini ortaya çıkarmış, buna ait yazısı

Ankara'da tek cilt halinde basılan Halk Bilgisi Mecmuasında yayınlamıştır.

Tecer, 1965 - 1966 ve 1967 yıllarında özel kitaplığındaki 1868 çeşitli eseri İst. Belediyesi Kütüphanesine armağan etmiştir. Bu işi tamamlayamadan ölmüştür.

Türk halkbiliminin unutamıyacağı kişilerden birisi olan Tecer hakkındaki yazımızı, burada bitiriyoruz.

(1) Ölümü üzerine yayın yapan gazete ve dergiler dışında yararlandığımız kaynaklar şunlardır :

a) Ferit Ragıp Tuncor, Resimlerle yirmi beş yılın şairleri: Ahmet Kutsi Tecer, HER HAFTA (dergi), sayı: 116, 17. Eylül 1949.

b) Zahir Güvemli, Beş Mevsim, 1957, (kitap).

c) Behçet Necatigil, Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü, 1966, Varlık Yayınları (kitap).

d) Türkiye'de Kim Kimdir?, Dr. Osman Nebioğlu, 1961 - 1962, (kitap).

e) Aşık Veysel, Hayatı ve Şiirleri, 1955, İstanbul, Maarif Kitaphanesi (kitap).

(2) Şerife Soykan için Kayseri Halkevi dergisi ERCİYES'in şu sayılarına bakılabilir : 26 - 27, Nisan - Mayıs, 1945; 31 - 32, Ağustos - Eylül, 1945; 34 - 35, Kasım - Aralık, 1945; 38 - 39, Mart - Nisan, 1946; 40 - 41, Mayıs - Haziran, 1946; 42 - 43, Temmuz - Ağustos, 1946.

15. yıl önce A. Kutsi Tecer

Kutsi Can

Yazan : Behçet Kemal ÇAĞLAR

Adının sonuna, soyadı imiş gibi Can sözcüğünü eklediğime bakmayın; Kutsi Tecer, engin gönlünün içli sıcaklığından bir parçasını, seslenişine koyarcasına; canı isteyerek, gönlü çekerek hitap ettiklerinin adının sonuna bu güzelim sözcüğü ekledi: — Behçet Can, bizim Aşık Ankara'da, seni görmek istiyor...

Candan bir insandı o. Anadolu'da ermiş bir adam, ilk şirileri bizde Necip Fazlı imrendirecek, Fransa'nın Bodlere'ini andıracak, içli, derin, marazlı eserlerdi. Sivas'ta bir eğitim ödevi alıp ta Anadolu'nun havasına girmeye, sırrına ermeye başlayınca; Fransa aşısı, Edebiyat-ı Cedide buluşu şairlikteki başarılı ustalığını bir kenara bıraktı. Anadolu Halk şairlerinin rahlesine bir çirak tevazuu ve sabrı ile oturdu. Bir de baktık ki, Rıza Tevfik taklitçiliğinden ötede, Ziya Gökalp nazariyeciliğinin b a ş a r ı l ı tatbikçisi olmuş. Yirminci yüzyılın bir okumuş Karacaoğlanı, erme yolunda bir Yunus Emre'si gibi ses vermeye başlamış bile! Talihi yáver gitti: Sivas .en eski halayların, en kıvrak koşmaların, en girift dokumaların memleketi idi. O orada, sessiz - sadasız ve tek başına, Türk Halk Sanatı'nın bir 4 Eylül - bir Sivas Kongresini tertiplemiş oldu. Aşık Veyse'li elinden tutarak büyük şehre O getirdi. Abdurrahman Halayının Ankara'da ilk oynayışının halaybaşısı, görünmeden, O idi...

Yirminci yüzyılın halk'a eren birkaç bahtiyar ve gerçek şairinin başında Kutsi vardır. Eski özenmelerini silkip atmasını, halktan yana ol-

makla kalmayıp yüzde yüz halktan olmasını; eski fena - filhak'lar gibi, fena-filhalk olmasını öğrendi ve bunu her gerçek uygulayabiliste biz halk çocuklarının aradığı ve imrendiği adam oldu.

A. Kutsi Tecer

Hiç unutmam: 30 Ağustoslardan birinde, O Halkevleri bürosu başkanı, ben de Halk evleri müfettişi olarak, Dumlupınarda Zafer Abidesi yanında, tiren yolu üzerindeki bütün Halkevi başkanları ile birlikte buluşmuştuk. Öğleden sonra da, Afyonkarahisar Halkevi'nin üst salonunda büyük bir masa çevresinde toplanmıştık. Başkanları coşturup ateşleyip yolcu edecekler. Afyonlular bize Ağustos sıcaklığında bol bol pilav yedirmişler ve ayran içirmişlerdi. Herkes uyuklamamak için kendini zor tutuyordu. Tecer, toplantıyı o ağır, o tek tek konuşmasıyla açtı. Çok güzel, çok candan şeyler söylüyordu ama kimde dinleyecek hal vardı ki! Bir aralık bir çağırma içimi ara verdi. "Kutsi Can,

dedim, sözü biraz bana bırak; ben bağırıp çağırıp adamları bir coşturayım. Uykudan bir silkinsinler, sen yine notlarından telkinlerine devam edersin".

Geniş, derin, insancıl bir hoşgörülüğü vardı; haklı olmasam bile bana hak verir gibiydi davranacaktı; hem bu sefer haklı idim de. Ağır davranışlarından, onu tanımayanların hiç ummadığı pek kıvrak pek zekice bir buluşla gülümseyip şöyle dedi:

— Arada bir, notlardan başını kaldırıp tam karşımda oturan, senin Kayseri Halkevi başkanına bakıyorum; her seferinde bir öncekinden daha anlayışlı, daha uyanık dinliyor, a canım! Karşılığım, onu güldürmüştü :

— O, Kayserili; gözü açık uyur! Ötekiler nerdeyse horlayacaklar, rezil olacağız !

Kaç sene aramızda gülme vesilesi olmuştu; rasladıkça sorardı : "Senin başkan nasıl, gözleri açık mı yine?..."

Kutsi Tecer, amacına ulaşmış, aynı yol için yeni ve yetkili yolcular yetiştirmiş, tanınmış ve tanınmış olarak aramızdan ayrıldı.

Türk halkını, Türk halk sanatını, Kutsiyi sayıp sevdiği gibi seven aziz eşine, bu halk sanatımızın melek koruyucusuna acıklı günlerinde arkadaşlık edemeyecek kadar uzak ta olduğuma bugün de yanıyorum. Kutsi'yi yalnız o ve aile fertleri değil, bizler de ömrümüz oldukça unutmaya-çağız ve unutturmayacağız. Kutsi onlar kadar bizim de yakınımızdır: Aynı Kutsal Halk Kaynağından "Dolu" içmiş Halk Dergâhı müritleri-yiz.

Koçyiğit Tecer'imiz

Yazan : Prof. Bedrettin TUNC
UNESCO Millî Komisyonu Başkan

Kutsi Tecer, Özdemir Altan ve Bay ve Bayan Nurullah Berk'le

23 Temmuz Pazar gecesi memleketimiz son elli yılın çok değerli, çok güçlü fikir ve edebiyat şahsiyetlerinden birisini kaybetti. Ona son yıllarının en heyecanlı anlarını yaşatan ve kurulduğu günden beri sanat hayatımızın belli başlı kaynağı olan Güzel Sanatlar Akademisi'nde vefalı, değerbilir arkadaşlarının saygı duruşundan sonra, ailesinin, öğrencilerinin, sevdiklerinin, sanat ve edebiyat adamlarımızın her yandan sardıkları Tecer'i, o koçyiğidi, çıktığı sonsuz yolculuğunda, son uykusunu uyuyacağı yere uğurladık. Bir çınar gibi köklü, gümrak insan, birden, aklımızı durduracak bir hızla, dünyamızdan göçtü. Her yaşadığımız anın bizi kendisine yaklaştıran Ölüm, pek sevdiği bir şairin dediği gibi, herkesi gemisine bindirip günün birinde demir alan, başka başka kıyıları açılan o "ihtiyar kaptan", her kapıdan sadaka istemeye gelen ve herkesin, yine şairin be-

lirttiği gibi, ona bir gün verdiği Ölüm, çekten kuvvetli bir varlığı, yurdumuzu pek öyle kolay yetiştirmede insan örneklerinden birini olgun, verimli çağında, geniş, zengin hayat tecrübesinden daha çok faydalanacağımız bir sırada aramızdan alı-verdi.

Ölüm elbette hayatın büyük şartı, kaçınılmaz sonu, ama doğrusu, Tecerimizi daha iki yaz önce, yıllardır beklediği, rüyalarında gördüğü Mühürdar'daki yuvacığının kapısını böyle çalmasının zaman mıydı sanki?

Tecer'in ölümüyle şüphesiz sanat ve kültür hayatımızda kolayca doldurulamayacak büyük bir boşluk açılmıştır. Şiirleri, yazıları, sanat ve edebiyat problemleriyle ilgili incelemeleri, araştırmaları; çağdaş Türk tiyatrosu yazarlığının gerçek anlamında zenginleştiren, türkçemizin tam ölçüsüne kavuştuğu, gürül gürül aktığı, asıl sadeli-

ğine, varlığına kavuştuğu; yapmaktan, özentiden kurtulduğu o unutulmaz oyun-ları, hele yeni anlayıştaki tiyatromuzun pırlantası "Kösebaşı", edebiyat dünyamızın uzun yıllar değerini kaybetmeyecek zenginlikleri arasında yer alır. Geçen elli yıl içindeki şairlerimiz arasında onun kadar kendi kendisi kalmış, kendi kanatla-riyle uçmasını bilmiş, daha doğrusu, yalnız yürüdüğü zaman ayağının daha sağlam bastığını anlamış, sanatta gerçek özgürlüğe erişmiş, konularını duyarak, yaşayarak kendi sesiyle yaratabilmiş olanı parmakla sayılacak kadar azdır.

ŞİİRİN ÇOK TATLI SESİ

Zincirlikuyu'da son uykusuna dalan Kutsi'nin aramızdan ayrılmasıyla bir aydınlık, şiirimizin çok tatlı bir sesi söndü. Canlı, dipdiri, kır çiçeklerimiz kadar renkli, meyvelerimiz kadar lezzetli, pınarlar kadar duru bir dili vardı. Düşündüğü, yazdığı, söylediği kendi özünden geliyordu, kendi mahiydi. Boşuna çalışmak istemediğinden, üstelik kâğıdın beyazlığından çekindiği için az yazan, gerektiği zaman konuşan bir insandı. Hangi edebiyat, hangi sanat konusuna dokunmuşsa muhakkak yeni ve değerli bir şey bulmuştur, bir şey söylemiştir. Yurdumuzda batılı anlamında tarım bilgisinin yerleşmesine, yayılmasına öncü olan, hizmet eden, ilk tarım kadrolarımızı veren, ne diye kapatıldığını bu işten anlıyanların bir türlü açıklamadıkları bir zamanların o şöhretli "Halkalı Ziraat" in-dan çıkıp Fransa'da kimya okumaya gittiği zaman, onu çocukluk yıllarından başlıyarak yavaş yavaş kendine çeken edebiyat sevgisiyle Paris Millî Kütüphanesinde çalıştığı günlerde halk edebiyatımızın hiç bilinmeyen bir yanını yazmalardan okuyup ortaya çıkarmıştı. Hiç kimse, yüzyıllarca Kuzey Afrika'ya hâkim olmuş, Oruç Reislerin, Barbarosların XVI. yüzyıl başlarında İmparatorluk topraklarına kattıkları o yerlerde yaşamış Türklerin, Türk şairlerinin "Cezayir Türküleri" nin adını bile duymamıştı; onların sesini Kutsi duyurdu bize. Türk halk bilgisini bizde tam anlamıyla kavramış, batılı metotlarla işlemiş bir iki insandan biriymiş dersek yanlış olmaz. Bu alandaki büyük tecrübesi yalnız bizde değil, son zamanlarda yabancı ülkelerde de biliniyordu. Avrupa Konseyi'nin Kültür

bölümünce hazırlatılan "Avrupa Folkloru" koleksiyonunda "Avrupa Halk Tiyatrosu" adını taşıyan ve Leopold Schmid'in yönettiği büyük boy 506 sayfalık üçüncü cildinde (Paris, Maisonneuve, 1965) Türk halk tiyatrosuyla ilgili bölümleri o yazmış, Mucur'da derlediği bir oyunu, ayrıca, Karagöz'ün "Sahıncak Sefası" nı çok değerli notlarla Fransızcaya çevirmişti.

Biraz önce de söyledim : elini attığı her konuya açıklık, yenilik getiriyordu, öyle ki, şiirlerinin, eserlerinin her biri nasıl aynı ağacın daha yüksek bir dalıysa, incelemeleri de daima o konuda ileri bir adımdı. Edebiyat, sanat alanlarıyla ilgili problemlerde, halk edebiyatımızın her dalında memlekete açılmış gerçek bir "kürsü" idi.

ANADOLU ÇOCUĞU

Müsbet ve tabii bilimlerden kuvvet aldığı için, sağlam bir toprak ve tabiat duygusu onu ilk gençliğinden sarmıştı; "Tabiat odam" demesi sırf şiir için yakıştırılmış bir söz değildi. İmparatorluğun son toprak parçalarından birinde memur çocuğu olarak doğduktan sonra, büyüdüğü ana vatanda dolaşırken bu duygu bütün coşkunluğu ile ruhunu sarmıştı.

Paris'ten gelip İzmir civarında bir çiftlikte işçilik etmesini özentiyeye yoramayız. Loti'nin bugün belki okunmıyan, ama zamanla yeniden ortaya çıkacak eserinde büyük ustalıkla, derin bir anlayışla, cömert bir ruhla tarihini, bu yüzyıl başındaki manzarasını çizdiği Kudüs'te doğmuştu ama Eğin'den gurbete çıkmış anası baba-sıyla Anadolu çocuğu idi. Kuvvetli bir realite duygusuyla hiç bir çürük fikre, dişta, görünüşte kalan özentilere takılıp kalmamıştı. Fikir adamı ve yazar olarak, hiç şaşmadan daima özgür kalmış, "angaje" değil, "degaje" görüşleri benimsemiş, gürültüye pabuç bırakmamıştır. Bu ölçüler içinde cana yakın kişiliğiyle her zaman, her yerde kendini sevdirmişti. Bulunduğu yere kötülük uğrayamazdı, uğrasa bile, boyunca ölçüsünü almakta gecikmezdi. Paris'te okurken oturduğu "Rue Madame" da bir Fransız arkadaşının Claudel'in "Tete d'Or" unu hatırlayarak "Altın Baş" dediği Kutsi Can'ın (onu böyle çağırırdım) "altın" kalbi de vardı. Duymak, sevmek, anlamak için yaratılmıştı. Çok açık fikirli,

la şiirimizi Orhan Veli yeniliğinden önce yalınlaştıranların başında gelir.

A. K. Tecer'in şiirleri anlatım, kelime hattâ duyuş bakımından hemen daima folklorla bağlıdır. Şairaneye, teatrale, aşırı duyarlığa dökülmediği zaman bu şiirlerde saf bir heyecan göze çarpar. Bazı başarılı parçalara sembolistlerden gelen bir anlayış eşlik eder. Ünlü Nerdesin şiiri bu yoldaki örneklerdendir. Tecer edebiyatımızın sayıları pek az olan ince estetik şairlerindedir. Bugün yazık ki en güvenilir antolojilerde dahi hepsinin bir arada bulunmasına imkân olmayan Nerdesin, Besbelli, Halay Çeken Kızlar, Çingirak, Rüzgâr, Anneler, Orada Bir Köy Var Uzakta gibi şiirleri onun yeni şiirimizde A. H. Tanpınar ve A. M. Dranas'la birlikte seçkin bir yer almasını sağlamıştır.

Ahmet Kutsi'nin şiirinde en çok dikkati çeken yönlerden biri muhakkak ki memleket görüntüleridir. Bazen bunların klişeler haline döküldüğü görülür. Sözgelimi Unutmam Sizi, Bağlamacıyla adlı şiirleri, bir noktada derinleşerek değil, unsurları çoğaltılarak genişletilmiş tasvir şiirlerindedir. Fakat bu zaaftan kendisini kurtardığı parçalar çoğunluktadır. Onun en çok tekrarladığı motifler arasında tabiat ve mevsimler de ruh durumlarını anlatan semboller halinde yer alır. Tükenez Gündüz, Tabiat Odam, Toprak Cenneti, Deniz gibi parçalarda biz sanatçımızı bir tabiat mistiği gibi görürüz. Bazen şiirin sadece tabiat unsurlarına dayandırıldığı olur. Ortaya konan insanı öz ya hafif kalır ya da çok tekrarlanan alışılmış bir tema etrafında döner. Bazı şiirleri kolay çağrışımlarla hazırlanan birer kadro şiiri halindedir. Şair konunun hatırlatabileceği malzemeyi eksiksiz olarak sıralama merakına düşer. Bunlar organik bir yapıya yerleşmez, fihrist haline dökülür.

Kutsi Hoca'nın şiirinde halk sanatlarına, folklorla sürekli bir ilgi vardır. Bağlamacıya şiirinde halk müziğinden gelen ses unsuru, Halay'da halk oyunları, Cezveyle Fincan'da el sanatlarına ait görüntüler kullanılmıştır. Aşırı duyarlıktan gelen ince bir hüznün ve kötümserlik havası şiirlerin pek çoğuna hakimdir. Son devir şiirleri daha da karamsardır. Bunlarda ağır bir yükün muhasebesini yapar gibi bir

tavır vardır. Eski baharların özlemi, eskiden tadılmış güzelliklerin anısı bu şiirlere sürükleyici bir kaygı havası verir.

Son dönemdeki bazı şiirlerde halk hikâyecilerinden gelen etkiler ve motifler de karşımıza çıkar. Bunlar arasında bulunan Ben Süleyman şiiri tarih malzemesine dayanır ve psikolojik bazı dikkatler getirir. İbrahim şiirinde bir din hikâyesi etrafında döner ve Urfa'ya ait çizgilerle memleket şiiri karakteri taşır.

Benim şahsen asıl ilginç bulduğum eserlerinin başında onar mısralık otuz bentten meydana gelen Ağaç adlı şiiri yer almaktadır. Bu uzun şiir kıvamını bulamamış bir heyecan tonu taşır. Fakat dikkate değer bir malzeme ve ses zenginliği vardır. Yeni edebiyatımızda Ahmet Muhip Dranas'ın Ağrı, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eşik gibi tabiat karşısında insanı ve kader temasını ele alan başarılı büyük şiirleri arasında Ağaç da önemli bir yer tutmaktadır.

Tecer İçin Radyoda Yapılan Konuşma

Konuşan : Halil Bedi YÖNETKEN

Ahmet Kutisi Tecer demilince her şeyden önce müstesna insanlık kişiliği ile çok şefkatli çok vefalı bir arkadaş ve insan hatıra gelir. İstanbul Açık hava Tiyatrosunda tertiplenen Halk Oyunları Festivallerini onurla yaptığımız inceleme gezilerinde ondan gördüğümüz yakın ligiden dolayı kendisine karşı sonsuz minnet borcumuz vardır. O, folklor gezilerinde, halka karşı davranışta büyük sevgi ve saygı göstermiştir. Sohbetine doymun olmazdı. Karşısındakini adeta büyüleyen bir varlığa sahipti. Konuşmaları esprî dolu, çok kültürlü bir insandı. İri çüsesi, taşkın negesi ile, etrafını hemen kendine çeken bir güçte sahipti. Bu, folklorcu için önemli hasletlerden biridir. Onun için, yaptığı folklorik incelemeler gerçek bir değer taşır. Onunla her ne kadar daha 1935'de zamanın Maarif Vekâletinde, O Yüktsek Öğretim, ben Güzel Sanatlar Şube Müdürüğü yaptığımız zamanlardan tanışmışsak da, Kutisi'yi gerçek kişisel değerleri ve özelliği ile tanıma imkân ve fırsatını ancak adığeçen derleme seyahatlerinde bulmuş ve ona, onun insanlık değerine ve bilgisine hayran olmuşum.

O, folklorun ne olduğunu ve ne olduğunu, memlekette sayılı birkaç kişiden biri olarak, çok iyi biliyordu. Gezilerimizde ondan bu konuda çok faydalandığımızı itiraf etmeliyiz. O, yalnız müzik ve oyun folkloruna değil, başka folklor dallarına karşı da büyük ilgi gösterirdi. Soma - Tarhana köyünde yeni ayakta binaların nasıl ve ne gibi şeylerden yapıldığı hakkında gece yarısını çok aşan saatlere kadar not tutmuştu. Şehinçkarahisar'dan Sivas'a dönerken Zaza civarında, yol kenarında, bir köy mezarlığında, mezar taşlarına çizilen resimleri görmüş, derhal arabayı durdurarak köyülere uzun uzun notlar almıştı.

Kutisi Tecer, Sivas Lisesi Müzik Öğretmeni Muzaffer Sarısozen'i o tarihte Sivas'ta tanımış, 1937'de resmi derlemeler başlatınca, Sarısozen'in bu derlemelere katılımını sağlamış, hatta ertesi yıl Ankara Devlet Konservatuarı Folklor Arşivi'ne şef olarak atanmasına âmîl olmuştur. Kutisi Tecer Halk şifirleri ve şairleri

konusunda bazı incelemeler yapmıştır ki, Köroğlu ile Cezayir Halk Şairlerine ait olanlar bunlardandır.

Aşağıdaki satırlar 1928'de Ankara'da çıkan Halk Bilgisi Dergisi'nden Ahmet Kutisi Tecer imzasını taşıyan "Köroğlu" na Dair başlıklı yazıdan alınmıştır.

"Paris Milli Kütüphanesinde "Fon Türk 109" numarasında muhtayyet el yazmasının öndördüncü yaprağının zahiri ile müteakik sayfadaki karşılıklı iki manzume ye tesadüf ettim. Her ikisinin de mevzuu mahlum bir vak'a-i tarihîyi, Osman Paşasının Tebriz, Şiran üzerinde vaki olan seferlerini hikâye ediyor. Bu Osman Paşanın Özdemiroğlu Osman Paşa olduğu şüphesizdir. Kailimn ifadesinden, kendisinin bu harpöre iştirak etmiş olduğu tahmin edilebilir. Takriben XV. asrın son mısı ile XVI. asrın başlarında yaşamış olan bu şairin Köroğlu olduğu söylenebilir. Böyle ka-yıtlıdır. Manzumeleri imlâlarını aynen muhafaza ederek naklediyorum."

Sevgili dinleyicilerim; bu şifirlerden ancak bir kıta sunacağım :

Köroğlu söyledise bu sözü
Felek toprağa düşürdü gül yüzü
Aldım Demirkapı ile Tebrizi

Şarım teslim eyle Sultan Mirra'da
Bu son manzume Osman Paşa'nın Tebriz'de vefatını anlatır. Bunun tarihi Hammer'de 993 olarak gösterilmiştir.

Şu satırlar da sayın Fuat Köprülü'nün Saz Şairleri adlı eserinden alınmıştır :

"Onaltıncı asır sonlarında yaşamış bir Köroğlu'nun mevcudiyetini Ahmet Kutisi Tecer göstermiştir. Türk Halk Edebiyatının en meşhur ve en yaygın mahsullerinden biri olan Köroğlu destanının mahiyeti hakkında burada en kısa izahata bile girişecek değilim. Yalnız Ahmet Kutisi Tecer'in bularak vaktile, neğretmiş olduğu iki manzume sayesinde Özdemiroğlu Osman Paşa komutasındaki Osmanlı ordularının İran harplerine iştirak ettiği anlaşılabilir. Köroğlu adlı bir saz şairinin tarihî mevcudiyeti olduğu meydana çıkmıştır ki, bunu Evliya Çelebi, seyahatnamesindeki bir fıkrada da teyid etmektedir."

ARAŞTIRMALARI

Sayın dinleyicilerimiz, Fuat Köprülü, "Cezayir Halk Şairleri" adlı yazısına da şu satırlarla mukabele etmiştir :

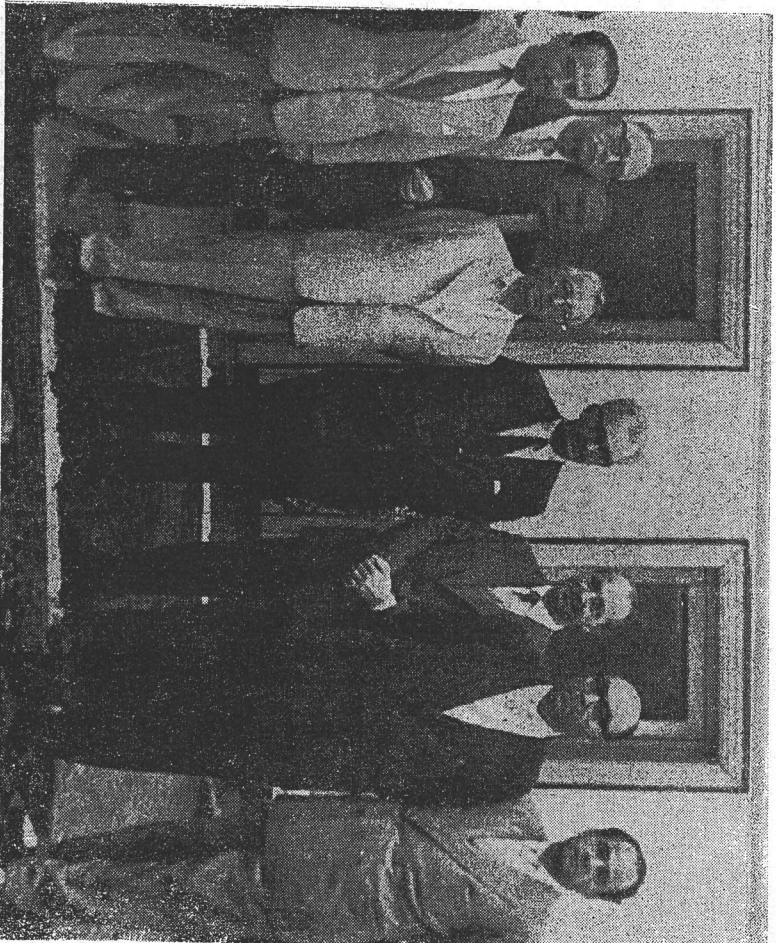
"Garb ocaklarına mensup olan Geda Muslu, Çirpanlı, Armuthu, Kul Çulha'ya gelince bunlar yine Ahmet Kutisi tarafından meydana çıkarılmıştır."

Köroğlu gibi büyük bir saz şairinin aydınlar zümresinde tanınmasına âmîl olan Kutisi Tecer'in bir gün Köroğlu konusunda bir piyes yazması gayet tabii karşılanmıştır. Kutisi bu işi yapmıştır. 1936'da işe başlamış, 1941'de değişik bir versiyon "Koc Yiğit Köroğlu" adıyla İlk dergisinde tefrika edilmiş, 1949'da yeni versiyon Ankara'da oynanmış, 1961'de Ankara'da, 11 lide ve bu arada Kıbrıs'ta temsil olunmuştur. Ondan bir Opera lirası çıkar-

ılıp, Azerilerin yapıtları şekilde bir opera bestelenmesi istenmişse de bu istek gerçekleştirilememiştir.

Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü, Devlet Konservatuarı, İstanbul Güzeli Sanatlar Akademisi ve Belediye Konservatuarında yıllarca hocalık etmiş, Paris Türk Edebiyatı Kültür Atasehiğinde bulunmuş, mebus olmuş, fakat mebusluktan ayrıldıktan sonra bir gün bile siyasete karışmamış, mebusluğu zamanında Halkevleri ve Odaları Birosu Başkanlığı yapmış olan, öğretmen, sair piyes yazarı, folklorcu, konferansçı, radyo konuşmacısı Ahmet Kutisi'nin vakitsiz üflüğü kültür dünyamızı, büyük bir yaratıcı ve bilgiden mahrum etmiştir.

Tanrı ona ganî ganî rahmet eylesin.

Tecer, Halil Bedi Yönetken, Kâzım Taşkent, Prof. Siyavuşgîl, Yusuf Ziya Ortaç ve Behcet Kemal Çağlar'la Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisi'nin kurulduğu günlerde

Tecer Hakkında Prof. Fındıkoğlu İle Bir Görüşme

Konuşan : Bora HİNÇER

Bu sayımızın hasredildiği şair ve folklorist Kutsi Tecer hakkında bize en etraflı bilgiyi vereceğini bildiğimiz Ord. Prof. Dr. Z. F. Fındıkoğlu ile konuştuk. Birkaç gün önce Amerika'da toplanan "Müstesrikler Kongresi"nden döndüğünü söyleyen arkadaşımız, kendisinden istediğimiz yazı yardımı bir başka vesileye bırakılmasını istedi.

Nihayet bir konuşma üzerinde anlaştık. Aşağıda bu konuşmayı bulacaksınız.

— Bugün dergimiz etrafında toplanan folklorcular sizi Ahmet Kutsi'yi en ilk ve yakından tanıyanların başında görüyor. Hususi Tecer sayımız için bazı bilgilerinizi isteyebilir miyiz?

— Dediginiz kısmen doğrudur. Tam bir biyografi bakımından değil. Fakat bir ândan -ki bu ân 1927 ile başlar- itibaren evet.

— Tecer'le ilk tanışmanız nasıl oldu?

— 1927 tarihi, yeni Devlet Merkezinin kültür hayatı yönünden çok mühimdir. O yıl, Ankarada ilk adı "Anadolu Halkbilgisi Derneği" olan, sonradan "Anadolu" yerine "Türk" konan cemiyet az zamanda Ankarada ve birkaç şehirde dalbudak saldı, alâka uyandırdı. İstanbuldan talebe ve münevver muhitleri, Anadolu'dan hatırlayabildiğime göre Cavit (Muğla), Mehmet Şahin (Sinop), Abdülkadir (Sivas), M. Turhan (Bayburt), A. Şerif (Erzurum)... hemen teşekkülün şubelerini kurmak istediler. Bunlar arasında İstanbul başta geliyordu. Zira orada hem eleman çoktu, hem de folklorun değeri hakkında tasavvur ve hareketler vardı. Bu elemanlar, önce bir üçlü zümre teşkil etti : Mehmet Halit, Yusuf Ziya, Ahmet Kutsi (Mehmet Halit Bayrı, Yusuf Ziya Demircioğlu, Ahmet Kutsi Tecer).

O yılın sonlarında Ankara'da bir "Türk Halkbilgisi Milli Kongresi" hazırlandı. İstanbul'u bu üçlü zümre temsil etmişti. (Bir fotoğraf bu üçlülüğü tesbit etmişti. Türk Folklor Araştırmaları'nın Halit Bayrı özel sayısında bu fotoğraf nesredildi). İşte Tanışmamız. Bu 1927 yılı ehemmiyetlidir.

— Bu ehemmiyetin mânasını izah eder misiniz?

— Evet! Tasrih etmeli. Bir teşekkül hepimizi bir araya topladı ve "Halkiyat", bizleri birbirimize bağladı. Belki de müphem olan folklor düşüncemiz kolektif bir hareket içinde şuurunu buldu. 1927 den önce Kutsi'nin halk şiiri ile alâkası hakkında bir şey söyleyemeyeceğim. Yalnız Mehmet

Halit'de Edebiyat tarihçiliğine bağlı bir halk şairleri sevgisi, Yusuf Ziya'da ise halk musikisinin derinliği sevgisi şüphesizdi. Dernek, böylece bir kültür merkezliği yapmış, folklorculuğu sosyalleştirmiştir.

— Daha sonraları hakkındaki görüşünüz ?

— Sonraları bir dağılma. Fakat bu, arıların dağılışına benzer. Biri aylık, öbürü yıllık iki mecmua bizleri yine bir araya getirdi. Arada bir Kutsi, Parisde, Millî Kütüphanede Türk Folkloru ile alâkalı araştırmalar yapıyor. Bunlardan birini bana göndermişti. Ankara'da çıkan Yıllık Dergi (Halkbilgisi Mecmuası) 'de neşrettik. Kutsi'nin aramızdan ayrılmasından sonra yazı yazarların bundan haberi yok. (Yalnız Halil Bedi Bey temas etti). Daha sonra Sivas Maarif Müdürlüğü... Folklor şuru orada bir şube olarak mevcut idi. Kutsi, buna yeni bir kaynak kattı. Bu arada Sivas'ı, Ankara ve İstanbul'dan sonra üçüncü folklor merkezi haline sokan da O'dur. Münevverle halk şiiri arasındaki uçurumu dolduran bir işçi olarak onu her zaman selâmlamalı. Arada mühim bir broşür: Halkbilgisi Rehberi, onun da yardımı ile Ankara'da basıldı. Gazi bu hareketlerle alâkadar oldu. Dernek Reisi İshak Refet (İşitman), Halkbilgisinin Türkçe işi ile alâkasının takdir edilmesine vasıtalık yaptı ve "Türk Dili Encümeni" Türk Halkbilgisi Derneği'nin bir kolu olarak resmî çevrelerin ilgisini çekti.

— Yani bugünkü Türk Dil Kurumu ile mi ilgili?

— Evet! Fakat bu noktayı bir tarafa bırakalım. Ayrı bir konu. Keşki Kutsi'nin buna ait düşünceleri tesbit edilseydi..

— Tecer hakkında netice olarak söyleyecekleriniz?

— Neticeyi okuyucular çıkarsın. Şimdilik bu kadar. Doğrusu Türk Folklor Araştırmaları, büyük bir kadirbilirlik gösteriyor. Var olun.

Tecer Dağı Yıkılır mı

Yazan : Eflâtun Cem GÜNEY

Gelimli, gidimli dünya; akibeti ölümlü dünya! Birinin ardından döktüğümüz yaşlar kurmadan biri daha yakıp gidiyor bizi... Bir sabah da "Kutsi Tecer gitti!" dediler, gidip te dönmeyenlerin gittiği yere.. Bu, ne hayırsız gidiş bu! Bu, ne vakitsiz bitiş bu! Kalbimden vuruldum, inanmadım. Tecer Dağı yıkılır mı!

Ben onu kırk yıl önce, sanatçı bir ruhla, felsefeci bir zekânın aydınlığında sözlü halk verimleri üstüne eğildiği zamanlarda tanıdım.

Gerçekten, Sivas sadece bir tarih şehri değil, folklor mahsullerinin harman olduğu bir yaylıdır. Bir zamanlar bu harmanı sürüp, savurmuştum! Ben Samsun Lisesine geçtikten bir yıl sonra yerime Sivas Lisesi edebiyat hocasına Kutsi Tecer atanmıştı. Şairimiz orada, çeşitli halk verimlerinin harman harman taşıp döküldüğünü görünce, parmağı ağzında

kalmış ve başlamış o da, o yaylânın folklor mahsullerini sürüp savurmaya...

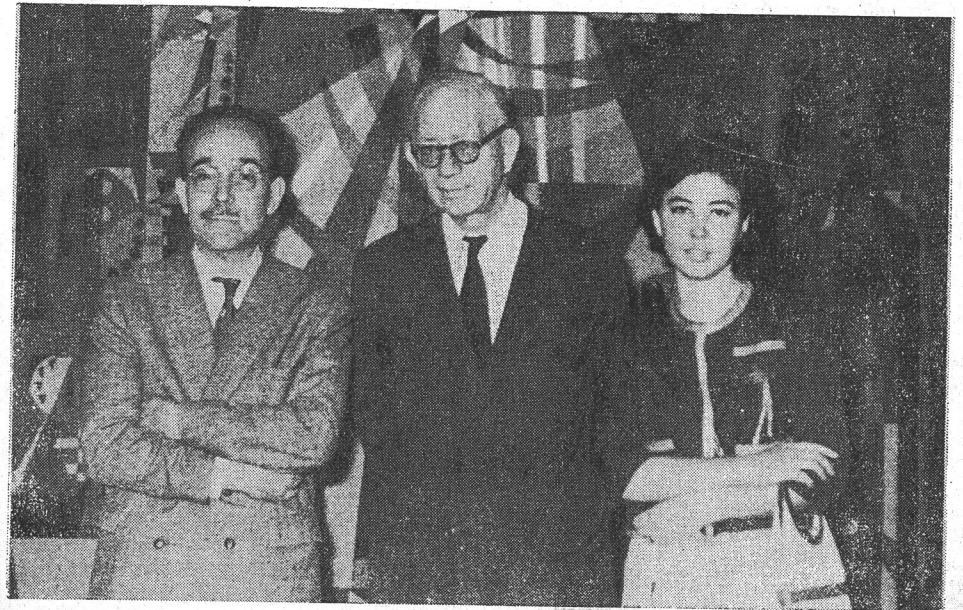
İşte, Kutsi Tecer ne bulmuşsa, o harman yerinde bulmuş. Halkın gönül ve ülkü dünyasını dile, tele getiren saz şairleri mi dedin, ruhlara derinlik ve enginlik veren saz şairleri mi... Bütün bu buldukları, duydukları, Tecer'in diline halk dilinden bir tat, duygularına halk dilinden bir maya katarak şiirine, sanatına yeni bir yön vermiştir: Halka doğru! Gayri, bu vadideki Tecer Dağı yıkılır mı!

Kutsi Tecer, sözlü bir gelenek halinde yaşayan bu halk eserlerinde yalnız kendini, kendi şair benliğini bulmakla kalmadı. Bu millî ve manevî cevherlerimizi zaman zaman işleyerek gün ışığına da çıkardı. Hele, oranın Maarif Müdürlüğüne geçtikten sonra köy köy, yayla yayla doluşarak temel eğitimi en uzak dağ başlarına

götürmenin yollarını ararken, adı, sanı duyulmadık aşıklar da buldu, Aşık Veysel, Ali İzzet gibi... Günün birinde de bu gönül adamlarını bir araya toplayarak taşlamalar, karşılama-larla öyle bir Halk Şairleri Bayramı yaptı, öyle bir şenlik, şadumanlık eyledi ki, Sivas'da folklorumuza şan, dillere destan oldu. Böylesine destanlaşan Tecer Dağı yıkılır mı!

O, bayram etti o gün; biz, matem tutuyoruz bu gün; feleğin gözü kör olsun! En olgun yemişlerini vereceği bir çağda elimizden aldı onu... Bize bıraktıkları hisli, ifadeli hatıralarla, özlü, duygulu eserleri... Bunların her birinde kalbinin bir parçası çarpıyor onun. Artık, adı kalanlara karışan sevgili Kutsi'ciği bu ölümsüz eserlerinde ve kendi gönüllerimizde bulacağız..

Gönül Yaylâsına kurulan Tecer Dağı yıkılır mı!

Kutsi Tecer, bir sergide, Güzel Sanatlar Akademisi Öğretim üyesi Asım Mutlu ile.

Ahmet Kutsi Tecer Silifke'de

Yazan : Özcan SEYHAN

Bundan üç yıl önce Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yama Tesisi'nden bir mektup almıştım. Bu mektupta, benimle tesis uzmanlarından hocam Halil Bedi Yönetken'in aracılığıyla bir ilişki kurulmak istendiği ve güneyde çok değerli bir üyeleri olduğum belirtiliyordu. Ayrıca 3 - 4 yıldanberi yönettiğim "Silifke Folklor Şenliği" hakkında söz ediliyor, 1966 temmuzunda İstanbul Açık Hava Tiyatrosu'nda yapılacak Halk Oyunları Bayramı'na yeni oyunlarla katılıp katılamayacağımız soruluyordu.

Bu nazik tekliften memnun kalarak hemen olumlu cevap verdim. Özellikle "Türkmen Kızı" gibi bir oyunun ilk defa gösterileceğini salık verdim. Gelen cevapta "21 Eylül 1965 tarihli mektubunuza çok sevindik. Verdiğiniz bilgiler bir hayli ilginç. Bu güzel hazırlıklarınız için sizi candan kutlarız. Hazırlıklarınız tamamlanınca ilkbaharda sizi ziyarete geleceğiz."

Denilmekte idi. Bundan sonra 4 şubat 1966 da gelen diğer bir mektupta "17 ocak 1966 tarihli mektubunuzu bütün arkadaşlar okuduk; verdiğiniz bilgilere çok teşekkür ederiz. 2 nisan 1966 da yapacağımız Silifke Folklor Şenliği'ne değerli üyemiz Ahmet Kutsi Tecer Bey katılacaktır," deniliyordu.

Bu habere çok sevindim. Çünkü büyük bir folklorcu ile tanışacaktım. Hem de çalışmalarımı yakından göreceğim ve o beni, ben de onu tanıyacaktım. Bu benim için hem bir sınav ve hem de bir fırsattı.

Nihayet Ahmet Kutsi Tecer, 30 mart 1966 da sayın eşi Meliha Hanımla birlikte Silifke'ye geldiler. Bir gün sonra Ankara Devlet Konservatuarı Keman Profesörü Necdet Remzi Atak, öğrencilerinden Saim Perker, Zafer Sümen ve İsmet Özvuruşkan

Tecer ve Tuncel UNESCO Haftası dolayısıyla 1966'da Mersin'de Ö. Seyhanla.

ile birlikte keman eserlerinden örülü bir konser vereceklerdi. O gün bu konsere gittik, iki saat kadar sürdü. Küçük bir Anadolu kasabasındaki bu kaliteli sanat hareketi O'nu son derece duygulandırmıştı. Konserden sonra Tecer ile Atak buluştuk. Sanki operanın fuayyesinde bir antrakta karşılaşmışlar gibi birbirleri ile sarmaş dolaş oldular. Pek belliydi ki, bu kıymetler Atatürk devrinin ilk gerçek sanatçıları olup, bir çığır yaratmanın mutluluğu içindelerdi. Sohbetleri arasında Tecer'in kız evlâdının öğrenci bulunduğu Ankara Devlet Konservatuarındaki durumu da görüldü.

İki gün sonra Silifke Folklor Şenliği başladı. Salon hıncahınç dolmuştu. Tecer'in salona girişi merakla beklenmekte idi. Biraz sonra eşi ile birlikte salona girince bir çılgın alkış koptu. Salonu ayrılan yerlerini aldılar, perde açıldı. Şenliğin açış konuşması rahmetliye verilmişti; sahneye çıktı, tatlı tatlı, rahat rahat konuştu. Çıt çıkmıyordu altı yüz kişilik salondan!.. Özetle Silifke'ye ne için geldiğini, Si-

lifke'nin turizm ve folklor yönünden ne kadar zengin olduğunu ve gelecekte güneyin en sevimli bir köşesi olabileceğini ifade etti. Tekrar sürekli alkışlar arasında şenliği izlemek üzere Mersin Valisi Ethem Boysan'ın yanındaki yerini aldı.

Şenlik programındaki oyunları dikkatle izliyordum. Perde kenarında O'nun nasıllı seyrettiğini merakla takip ediyordum. Yüce Türk kültürünün otantik yapısı önünde ne kadar duygulandığımı anlıyordum.

Şenlikten sonra İçel Valisi ile bir süre sohbet etti. Vali, onu Mersin'e hareketinden önce ısrarla evine, misafirlğe davet ediyordu. O da her zamanki nazik haliyle bir mâni olmazsa mutlaka kendilerini ziyaret edeceğini söylüyordu. Bu vedalaşmadan sonra kendisini otele götürdüm. Yatmadan önce on dakika benimle konuşmak istedi. Her şeyi çok beğendiğini ve eskiden Sivas'ta kendisinin yaptıklarını, şimdi de Silifke'de benim yaptığımı söyledi ve yüzümden öptü. Artık vakit hayli geç olmuştu. Kısaca yarınki turistik yerlerdeki gezilerimizi plânladık ve yattık.

Sabahleyin saat 9.00 da buluştuk. Akdeniz kıyılarındaki tabiat güzellikleri ile tarihi eserlerin kucağına geldikleri şairane yerlerde yedik, içtik, gezdik. Öğleden sonra Silifke'ye dönüyorduk. Yolda bir trafik kazası ile karşılaştık. Bir adam motosikletine eşini ve iki çocuğunu bindirmiş yolda karşılarına aniden bir köpek çıkınca devrilmişler. Kendilerine bir şey olmamıştı. Yalnız büyük çocuklarını öldü sanarak ağlaşıyorlardı. Tecer bu duruma çok üzüldü, öldü sanılan çocuğu otomobiline aldı, doğru hastahaneye getirdik. Çocuk ölmemişti, şiddetli bir şok tesiri ile bayılmıştı. Hastahane gözlerini açtı. O anne ve baba sevinçlerinden ne yapacaklarını şaşırılmışlardı. Durmadan bize dua ediyorlardı. Tecer, bu insanî ödevi yapmaktan ve bir çocuğu hayata kavuşturmadan çok mutluluk duymuştu. Gözlerinden yaşlar geliyordu. Bu olaydan yirmi gün sonra aldığım bir mektubun sonuna bir not koyarak "O çocuk ne oldu? Kazadan sonra inşallah bir ârıza kalmadı," diye yüksek vicdanını ve efendi mizacını bir defa daha ortaya koyuyordu.

Şenliğin ikinci gününü de izledikten sonra 5 nisan 1966 günü İstanbul'a müte-

veccihen Silifke'den ayrılmıştı. On beş gün sonra aşağıdaki mektubunu aldım.

Kadıköy, 20 Nisan 1966

"Kıymetli dostum Özcan Seyhan, Silifke'den henüz bu sabah ayrılmış gibiyim.

Silifke Folklor Şenliği'nin hâtrası o kadar taze duruyor içimde. Sizden ayrıldıktan sonra biz bir müddet daha Adana'da, Hatay'da dolaştık, sonra İstanbul'a geldik. Hemen arkasından bir Ankara yolculuğu çıktı bana. Size yazmakta geciktim. Oysa ki, eşimle birlikte gördüğümüz yakın alâkadan dolayı çok duygulandık.

Candan teşekkürlerimizi sunarız. Turizm Derneğinin armağanı için de ayrıca teşekkür ederiz. Ona baktıkça Silifke Şenliği'nin sıcak havasını duyacağız.

Folklor Şenliği'nin gerçekleşmesi için şahsen gösterdiğiniz gayreti yakından izledim. Sizi tanıdığımıza çok memnunuz. Bundan sonra da Silifke Folklorunu meydana çıkarmak için yaptığınız çalışmalarını ilgi ile izliyeceğim.

Şenlikte Hacı Kiya ve diğer yetişkin, olgun elemanlar gibi gençlerin gösterdiği başarı da büyüktür. Onları yetiştirmek için canla başla sarf ettiğiniz emeklerden dolayı sizi candan kutlarım. Gerek turizm bakımından, gerek folklor bakımından elele vererek çalışılırsa ileride daha parlak başarılar sağlanabilir.

Silifke'nin geleceğinin parlak olduğuna inanıyorum. Bu gün için yeterli, hattâ şöhreti kadar diyeceğim, gelişmiş olmasın da, burası bir bölge olarak kalkınmak için birçok imkân-

TÜRKİYE BANKASI

paranızın... istikbalinizin emniyetlidir

lara sahiptir. Bu imkânların belki de en başta geleni olan turizmin geliştirilmesi için halkın bu gaye etrafında işbirliği yapması gerekir. Silifke'nin uyanık, aydın evlâtlarının bunu anlamakta gecikmeyeceğine güveniyorum.

Meliha Hanımla birlikte selâm ve saygılarımızı sunarız. Gözlerinizden öperim.

Ahmet Kutsi Tecer

Bu mektuptan sonra 1 - 10 temmuz 1966 da 8. ci Halk Oyunları bayramına İstanbul'a vardığımızda görüştük. O zaman evinde hasta yatıyordu. Biraz iyileştikten sonra Kadıköy'de Mühürdar caddesindeki evine akşam yemeğine davetliydim. Tam gurup zamanı idi, deniz'e bakan balkonda gayet zevkli bir akşam yemeği yedik, tatlı tatlı sohbet ettik. Bu günü ömrüm boyunca unutamıyacağım. Bir ara evini gezdim, kitaplığına uğradım. Kitaplar yerli yerinde; fakat çalışma masasının üzeri yeni yazmakta olduğu tiyatro eserlerinin karalamaları ile doluydu. Bu eserlerin adını sordüğüm zaman hiç cevap vermedi, "sadece durmadan yazıyorum, adını koymak kolay, fakat şaheserler yaratmak güç," dedi.

Biraz sonra ben piyanolarında Bach'tan bir - iki envansiyonla kendi armonize ettiğim halk türkülerinden çaldım. Bu ezgiler O'nu pek etkiledi ki, hemen kalktı. Yapı ve Kredi Bankasının yaptığı çok sesli (23 Halk türküsü) adlı plâğı bana dinletti. Bu davranış Tecer'in yüksek sanat tekniği ile işlenen halk ezgilerinden ne derece sonsuz haz duyduğunu gösteriyordu.

Aradan henüz bir yıl geçmişti. Akhıma havalime gelmiyen bir nisan günü "seni lokantadan Ahmet Kutsi Tecer çağırıyor." dediler. Sevincle kostum. Yanında birçok tanımadığım kişi vardı. Mersin ve Adana'da Unesco Haftası münasebetiyle hıvalara geldiklerini ve Silifke'ye de benim için önerdiklerini ifade etti. Hemen hem oradaki bevelerle tanıştırdı. Bunlar; Prof. Redrett'in Tuncel. Prof. Enver Ziya Karal. Prof. Bahri Savcı. Prof. Afet İnan idi. "Akşam Mersin'de Mithat Fenmen ve Sabahat Tekebaş'ın konserleri var, ayrıca konfrans verilecek, ayrıca halk oyunları gösterileri de var, seni de götüreceğiz," dedi. Memnuniyetle ve bir iltifat olarak kabul ettim.

Oyun Takımları gösterilere başlamıştı. Tecer, Silifke Topluluğunun tanıtılmasını benden istedi. Konuşmam arasında festivallerde birincilik yarışması düzenlendi-

ğine, bunun yersiz olduğuna değindim. "Folklor, bir ulusun namusudur, şerefidir; namusun ve şerefin ise, birinciliği, ikinciliği olamaz," dedim. Bu söz Bedrettin Tuncel'le birlikte pek hoşlarına gitmiş olacak ki, beni gördükçe durmadan bu görüşümü tekrarlıyorlardı.

Artık ayrılacaktık. Tecer, kendisine az mektup yazdığımın yakınarak daha sık mektuplaşmamızı söyledi ve öpüşerek ayrıldık.

Demek ki, gidiş o gidişmiş....

14 temmuz 1967 de Ankara vapuru ile folkdans topluluklarının katıldığı bir Akdeniz Ülkeleri gezisine çıkmıştık. 29 temmuzda Napoli'ye geldiğimizde Silifke Grupundaki öğrencilerimden birisi 24 tarihli Cumhuriyet gazetesini uzattı. "Ahmet Kutsi Tecer öldü," başlığını görünce olduğum yerde yığıldım kaldım. İnanmadım, şaşkına döndüm. Yıldırım gibi geçmişti aklımdan Silifke'deki anılar.

Diğer üzüldüğüm bir husus da, yakında çıkacak olan "Silifke, Folkloru" adlı eserimin ön sözünü yazmayı vaat etmişti. Bunu içten arzu ediyordu, benimse en büyük emelim bu idi. Bana "Ebediyen isminin unutulmamasını istiyorsan, bu eserini bir an önce çıkar", demişti. Bu söz onun ölümünden sonra beni kovalayan bir ata ögütü olarak kaldı.

Nur içinde yatsın.

Tecer'in folklor konusunda yaptığı son konuşma...

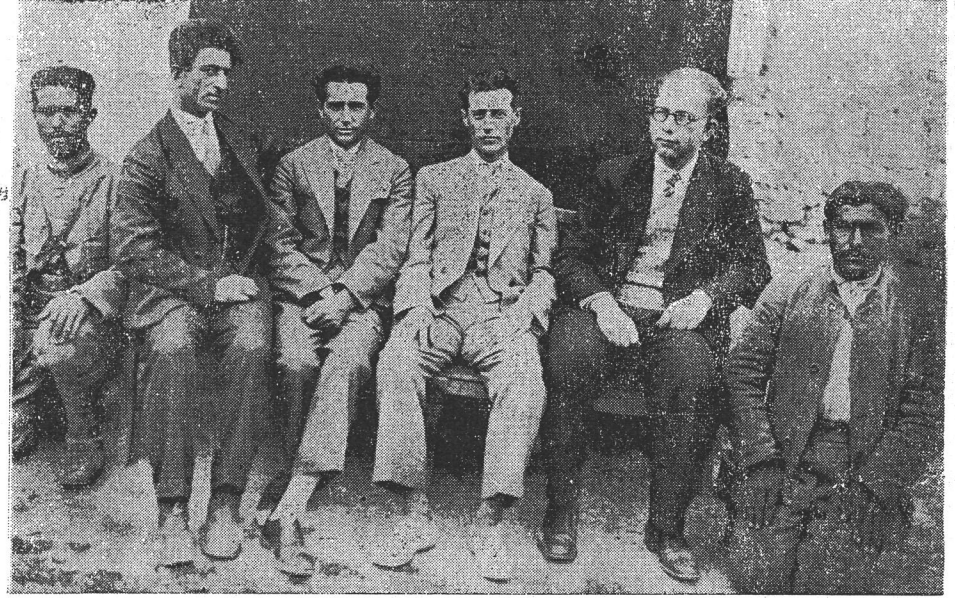
Ahmet Kutsi Tecer, folklor konusunda son ve geniş konuşmasını 11 Aralık 1966 tarihinde Ankara'da Halkevleri Genel Merkezi'nin düzenlediği "Toplum Kalkınması Halemizde Halkevleri Semineri" nde, "Halkevlerinin Millî Sanat ve Kültür Yönlündeki Görevi ve Millî Kültür Gelişmemizde Folklorun Önemi" oturumunda yapmıştır.

Tecer Özel Sayımızın yazılarının çoğu sebebiyle bu mühim konuşmayı gelecek sayımızda yayınlıyacağız. Ayrıca, basınıımızda Tecer hakkında çıkan yazıların toplu bir özeti de yine aynı sayıda vereceğiz. Bu iki yazı ile Tecer sayımızın eksik kalan yönleri de tamamlanmış olacaktır. T.F.A.

Ölümü Üzerine :

Folklor Aşığı ve Ozan Tecer

Yazan : Ahmet KÖKLÜGİLLER

Ahmet Kutsi 1932'de Sivas'ta Muzaffer Sarsözen ve diğer iki öğretmenle.

Şiirimizin ünlü dört Ahmet'inden birini daha verdik toprağa. Doğanın ödün vermez yasası işliyor, değerler teker teker gidiyor böylece. Artık Ahmet Kutsi Tecer de gezinmeyecek aramızda. Olup olacağı bu sonunda: Bir namazlık saltanat... Cahit Sıtkı'nın dediği gibi: Uyudun uyana madın olacak!

Edebiyatımızın diri ve ülkücü sesli bir Cumhuriyet dönemi vardır. Pırıl pırıl hayat kokar bu dönemin ürünleri. Bu ürünler, kurtuluş ve kuruluş döneminin umut verici seslerini ve kokularını yansıtır. Eski edebiyat gibi içe dönük, bireysel değildir; dışa dönük, toplumsal bir dünya görüşüne sahiptir bu dönemin ozan ve yazarları. Anadolu'ya Çamlıca'dan bakmazlar; Kocatepe'den bakarlar. Gözleri Acem'e, Arap'a, Fransız'a dönük değildir; halkının yüreğinde; yurdunun işlenmemiş öz cevherlerindedir. Bu edebiyatın yüreği, Anadolu'da atar. Bu yüzden bu edebiyat u-

lusal bir çizgi üzerine oturmuştur. Atatürk devrimlerinin pınarlarından almıştır suyunu çünkü. Bu edebiyat soyut, başıboş bir edebiyat değildir. Ulusal bir kültürün yaratılmasına doğru yönelmiş, hümanist ve devrimci bir edebiyat akımıdır. Dizginleri duygunun değil, usun ve gerçeğin elindedir bu akımın. Kısaca, onurlu ve dengeli bir ulus düzeninin kurulmasında, omuzuna büyük sorumluluklar yüklenmiş, mutlu bir akımdır Cumhuriyet dönemi edebiyatı.

Ahmet Kutsi Tecer, bu mutlu kuşağın ozanlarından biridir. Ölüm, sayıları hayli azalmış bu kuşağın temsilcilerinden birini daha elimizden almış bulunuyor.

Tecer, ozanlığı yanında bir ülkü adamıydı. Ülküsü, Atatürk devrimlerinin amacına ulaşmasına dayanıyordu. Öğretmenliği dolayısıyla yurdun her tarafını dolaşmış, halkı yakından tanımıştı. Halk, kötü koşullar içindeydi. Bununla birlikte, zen-

gün bir kültürün harn maddelerini saklıyordu yürüğünde ve kafasında. Anadoluda, yarılların tarihsel değerlerine besliklik ediyordu. Aydınların birçoğu, bu zenginlikten habersizdi. Kendi özüne yabancılaştı. Başka kültürlerden medet bekliyordu. Kendi öz kültürünü görmekten zevk almıyordu. Köylere eğilen yoktu. Yurdun temel olan köyler, korkunç bir imhale için deydi.

**"Orda bir köy var uzakta
O köy bizim köyümüzdür.
Gezmesek de tozmasak da
O köy bizim köyümüzdür."**

Tecer, bu dörtülikle başlayan ünlü şiiriyle, köy ve halk karşısındaki korkunç iltiyetini, yeren, ülkücü bir ozandı. Sanırım, yönetimdeki dağınıklığı ve halk dışı uygulamaları, bundan daha güzel anlatan deyişleri yazılmamıştır onun zamanına dek.

Tecer, yaşamı boyunca halktan ayrılmamış; halkın yaşantısındaki gileyi duymuş; halktaki öz ve engin kültürünü, yani "folklor" u, şiirlerine maya yapmıştır. Halktaki görünmez "yücelik" i sezmeyle, halkta çalışmıştır. Onun bu yönünü andırmaya çalışmıştır. Onun bu yönünü andırmaya çalışmıştır. Onun bu yönünü andırmaya çalışmıştır. Onun bu yönünü andırmaya çalışmıştır.

**"Çenupla bir avuç toprağım,
Bir evim, kışlağım olsaydı.
Bahara göseydi otlağım
Toros'ta yaylağım olsaydı!"**

**Pınar obamızın nemlisi,
Çimen yatakların emnişi,
Her günü elimde yenisi,
Güneşler bayrağım olsaydı!"**

Tecer'in, bu katıksız halk sevgisini anlatan uzun bir şiiri daha vardır : "Unutman Sizi" adını taşıyor ve Toroslu yörelerin Çukurova'dan Toros'lara doğru, doğu, güney, yaylaya çıkışını anlatıyor. Davanı, denizi, devesi, civıl civıl çocuklarıyla, renkleri, fiştanlı gelinleriyle bir yörük katarının dağlara doğru tırmanırken tatlı soluğunu duyarsınız. Sonu şu dizelerle biten o uzun şiirini :

**"Selâm siz ey obalar, yurttar, yaylalar,
Selâm, selâm,
Siz ey yığıt insanlar, siz ulu dağlar,
Selâm, selâm,
Unutman sizi, hayır..."**

Evet, unutmamıştır Tecer, çok sevdiği halkını. Her fırsata onların içine koşmuş, başını onların içinde dindirmiştir. Yaşamını en büyük tadını, onların içinde olduğu zaman duymuştur. Yorgunluğunu onların içinde unutmamıştır :

**"Kâh türkiyle, kâh gazelle,
İster yağmur, ister selâ,
Tecer'im Aşık Veyssel'e,
Gezen insan yorulur mu?"**

Elibette ki, halkla ilgilenen, halk kültürünü meydana getiren folklorla kaynaşmaya çalışmış yalnız Tecer değildir. Birçokları, bu zengin halk kaynağından yararlanmaya çalışmıştır. Ama, pek azının yazdıklarında şu canlılığı ve kıvraklığı bulabiliriz :

**"Çekin halay, çalsın durmadan sazlar,
Çekin ağır ağır, halay düzülün.
Süzülün oyunlar, süzülün nazlar,
İnce beller, mahmur gözler süzülün."**

**Tutun kızlar, tutun, birleşsin eller,
Çalın sazlar çalın, kırılın taler,
Dönün kızlar, dönün, kıvrılın beller,
Uzun, sıyah saçlar tel tel çözülsün."**

**Kayın yıldız gibi geceki izden,
Bakışlar saçsın kırpğınuzden,
Eteklere içinde nazeden dizden,
Uzuluşun bu deli gönül, tizuluşun."**

Bu folklor âşığı, hecenin bu güçlü özünü Tecer yok artık! O'nu artık, "kırılan tel" lerde, "nazeden diz" lerde, "kıvrılan bellerde" düşünceğiz. Türküsüyle, oyunuyla, nakışıyla Türk folklorunun ölümsüz kucağında yaşatacağız.

Tecer'in hayran olduğu başka bir kaynağın da, doğa idi. Doğanın güzelliği üstüne sayısız şiirler yazdı. Hale bunlardan biri var ki, ozan doğa ile kaynaşmış gibidir. "Tabiat Odamı" adlı bu şiir, onun bir "vasiyet" i niteliğindedir aynı zamanda :

**"İstemem topraktan başka bir yatacak,
Kekheşanlar, tak,
Kuşlardan savrulan bir incecik tüy,
Üstüme örtü."**

**".....
Ölünsem istemem ne yas, ne kefen,
Ne başka bir fen.
Üstümden kalkmasın çimen, çiğ, yosun,
Kuhum uyusun."**

Eski Günlerin Aralığından :

A. Kutsi Tecer ve Halk Şairleri Koruma Derneği

Yazan : Vehbi Cemr AŞKUN

Sivas, Kütsi için biçilmiş bir kaftandı. Aradığı malzemeyi burada bulmakta güçlük çekmedi. Hemen kendi gibileri bir araya getirerek bir "Halk Şairleri Koruma Derneği" kurdu. Belediye Başkanı rahmetli Sivas milletvekillerinden Hikmet Işık, aydın bir Sivaslı idi. Bu derneğin yürütülmesine bütün gücüyle katkıdı. Muzaffer Sarısozen gibi, halk müziğine gönül vermiş bir sanat gönüllüsü de bu derneğin bulunmaz bir yapı taşıydı.

Rahmetli Tecer, bu derneğin ne maksatla kurulduğunu "Sivas Halk Şairleri Bayramı" adını taşıyan ve Sivas Kâmil Matbaasında 1932 de basılmış bulunan bir broşürde çok güzel açıklamıştır :

"Cumhuriyet Türkiyesi Maarifi, okuma yazma, yurt ve medeniyet bilgisi yayma hususunda durmadan çalışmaktadır. Umumi maarife, halk terbiyesine verilen bu büyük ehemmiyeti bilhassa zikrederiz. Bununla beraber uyanık gençlik bu büyük, millî hamleyle bütün ehemmiyetiyle karşılamalı ve bu idealin tahakkuku için uğraşmalıdır. İşte Halk Şairleri Koruma Derneğinin kurulmasının mühin âmillerinden biri de budur."

O halde Halk Şairleri Koruma Derneği, bir halk terbiyesi müessesesidir. Burada takip edilen gaye bilhassa geniş halk külesi ile fikir hayatımızın umumi bağlarını birleştirmek, münevver küle ile geniş küle arasında doldurmak : Bunu tahakkuk ettirmek için de, halk dili, halk nazmaları, halk edebiyatı, halk ananeleri ile münevver adamın medeni bilgilerini birbirine kaynaştırarak, mezcetmektedir.

İşte bu maksatlardır ki Halk Şairleri Koruma Derneği bir yandan köy ve halk içinden süzülüp gelen eserleri umuma taşır ederken bugünün güzel Türkçesiyle yazılan muharirlerini eserlerini de köye ve köylüye tanıttırarak, Türk gençliğinin medeni idealini halk ve köylüye de aşılayacaktır."

İşte böyle çok temiz, çok arı bir niyetle kurulan derneğin ilk işi : 5 Kasım 1931 de Sivas çevresinde bulunan 15 halk ozanını Sivas merkezinde bir araya getir-

mek olmuştur. Üç günlük bir programla Sivas'ta tam bir Aşıklar Günü yaşatılmış, millî oyunlar oynanmış, hatta Ankara'dan gelen çağrılara Devlet Demiryolları indirmeli bilet vermiştir. O tarihte İstanbul basını da bu hareketi övücü yazılarla desteklemiştir.

Bayrama katılan âşıklar şunlardır : Aşık Veyssel, Revani, Suzani, Aşık Süleyman, Karşlı Mehmet, Ağa Dayı, Aşık Müştak, Yarım Ali, Talibi Coşkun, Yusuf Sarı, Aşık Ali ve şimdi adlarını hatırlayamadığım birkaç âşık daha.

Ben o tarihlerde Sivas'ta değildim. Merzifon'da idim ve Merzifon şairlerini incelemekle idim. Ne yazık ki bu bayram Tecer'in Sivas'tan ayrılışı ile tarihe karıştı, hem de Halk Şairleri Derneği ile birlikte.

Sivas'ta rahmetli Rıdvan Nazif Edgüer "Sivas Şehri" ile Sivas'ın tarihini yazdı ve "Dilek" dergisi ile tarihsel araştırmalarını yayımladı. Yine o tarihlerde Sivas'ın sesinin edebiyat öğretmeni olan ünlü mesalacı Eflatun Cem Güney, Ruhşatlı ve Mesleki gibi iki büyük ozanımızla birlikte, Emrah hakkında da ilk eseri verdi.

İşte bu iki büyük değerden sonra ise soyadını bile Sivas'tan alan Ahmet Kutisi, Sivas'ta böyle folklorik bir harekete girişti. Sivas'tan Ankara'ya Muzaffer Sarısozen ve Aşık Veyssel'e döndü.

Kutisi, ağır başlı, olgun bir insandı! Değişleri kadar dostluğunda da içendi. Düşünen bir başa, duyan bir yürüğe sahipti. O, kültür yoluyla şehri ve köy arasında daki duvarın kalcağına inanmıştı. Onun için bilgisizli bilgilendirelim, şehri köye, köyü şehre getirelim, tıpkı tınar - zemzet zamanlarında olduğu gibi, köy ve şehir diye bir ayrılık olmasın, derdi. Bugünün halk edebiyatı, bir köy edebiyatıdır. Dünyün top-rak olmaşlarını ortaya çıkarırken, bugünün yaşayan değerlerini de unutmayalım, derdi.

Bu büyük ve ülkücü halk adamının en verimli çağında ölümü, millî kültürümüz için yeri doldurulamaz bir kayıptır. Nur içinde yatsın.

Unutulmaz Bir Acı :

Tecer İçin Folklor Âleminin Yası

Yazan : Yusuf Ziya DEMİRCİOĞLU

Onunla ilk defa Güney Anadolu Folklor Derleme Gezisinden döndüğüm vakit tanışmıştık. Bir öğle sonu Şehzadebaşı'ndaki ahşap Konservatuvar Binasının her ayak bastıkça ses veren merdivenlerinden asil ve kibar simalı bir genç sesizce ilerliyor, odama doğru geliyordu. Bu kimdi? Niye ve nereden geliyordu? Tereddüdüm çok sürmedi. Odamın içine girerek elini uzattı :

— Ben Ahmet Kutsi. Sizi tanımağa ve tebrike geldim. Hoş-

geldiniz dedi. Teşekkür ettim. Konuşmağa başladı. Onu masamın yanındaki bana en yakın koltuğa davet ettim. Teşekkürle oraya geçti. Tekrar baştan konuşmağa devam etti :

— Siz memleketimizdeki folklor fikirlerini iş ve eser olarak ortaya koyuyorsunuz. Hem de musiki folklorunu eskisi gibi notalarla değil, mekanik vasıtalarla, halkın dudaklarından döküldüğü gibi zaptediyorsunuz. Daha dünyanın hiç bir yerinde, folklorla en çok uğraşan

memleketlerde bile henüz halk şarkıları mekanik vasıtalarla zaptedilmiş değildir. Biz ne kadar sevsek haklı gurur duyacak yeridim. Gelecek nesiller de sizi hürmet ve minnetle anacaklardır," dedi.

— Mademki siz folklorla çok alakalısınız, arşive inelim de, topladığımız türkülerden bir kaç tanesini size dinletiyim, dedim.

Çok memnun oldu, aşağı kat-taki plâk kütüphanesine indik. Şimdi arşivden ilk seyahatta Adana'da Niğde'li Hulûsi'den alınan Kozanoğlu türküsünü dinliyoruz :

**Karakavak yıkıntısı
Dallarının döküntüsü
Kozanoğlu düğün tutmuş
Hani bunun okuntusu**

Bu türkü Abdülmecid zamanında Padişah Ordularıyla karşılaşan Kozanoğlu'nun cenklerini tasvir ve ifade ediyordu.

Kutsi, plâk bitince ayağa kalktı. "Ne kadar güzel, ne kadar büyük kahramanlık edası var! İşte, tarih bunlarla yazılır, şehirde masa başındakilerin hayalleriyle değil", dedi.

Sonra ikinci türküyü arşivin Garbi Anadolu köşesinden çekiyoruz. Aşık Ali Zorlu'nun sazından Kerem Türküsü :

**Kerem der ki dağ üstünde dağ
olmaz
Aşk çekenin yüreğinde yağ
olmaz
Yüzbin cerrah gelse yarem iy(i)
olmaz
İlle de yâr sarsın benim yaremi**

Bilmem neden bu türkü ona dokunmuştu. Titrek bir sesle "Bu türkü, benim türküm olsun", dedi. "Peki", dedim. Ne zaman benim yanına gelse bana "Kerem'i, kerem et", derdi. Artık zaman zaman Konservatuvara geliyor, samimi ve teklifsiz konuşuyorduk.

Bir gün yine Kerem istemiş-ti. Bu defa ona "Galiba senin de Kerem gibi sarılacak yaren var", diye takıldım.

Merhum Mehmet Halit Bayrı ile üçümüz 1928 de Ankara Halk Bilgisi, Derneği Kongresine giderken (bu kongre sıra-

Araştırmalar :

Tecer'in Folklor Çalışmaları

Yazan : Muzaffer UYGUNER

Ahmet Kutsi Tecer'in adını ne zaman duyduğumu şimdi anımsayamıyorum. Fakat, Sivas'da düzenlenen Halk Şairleri Bayramı'nı o günlerde çıkan gazetelerden izlemiştim. O yıllarda ben ilkokula yeni başlamıştım, fakat gazete okurdum. Bayram ile ilgili haberleri de okumuş, şiirlerden hoşlanmıştım. Onları bir kaç kez okuduğumu da anımsıyorum. Sonra, annem, onları tehlikeli bulmuş ve gazeteleri de yoketmişti. Zaman geçtikçe öğrendim ki o bayramı düzenleyen Tecer'dir. Tecer, Bayrama katılan aşıkların şiirlerini de Sivas Halk Şairleri Bayramı (1932) adlı kitapta toplamıştı. Tecer'in folklorla ilgili ilk önemli uğraşısı budur. Bundan sonraki yıllarda, folklor ve özellikle halk şiiri üzerinde durmuş, şiirinin kaynağı olarak da bu siiri seçmiştir. Tecer, bu kaynaktan yararlanmış, onu bilgisiz ve bilingsiz olarak izlemiş-tir. Bu arada Sivas çevresinde yaşayan saz şairlerini bulmuş, onlarla ilgi kurmuş-tur. Aşık Veysel bu ilginin sonunda ortaya çıkmıştır.

Ahmet Kutsi Tecer, 1934 yı-

linda bu gür kaynağın başına ayrılmış ve Ankara'ya gelmiştir. Böylece, doğrudan doğruya halkla, halk sanatçıları ile ilgilenmesi biraz aksamıştır elbette. Bu yıllarda, folklor ile ilgilenenleri yöreklendirmiş, onlara yol göstermiştir. Halkevleri dergisi olan Ülkü'nün başına geçtikten (1941) ve bu arada milletvekili olduktan sonra konu ile yakından ilgilenmeğe başlamıştır. Bu arada Köylü Temsilleri (1940) adlı kitabını da yayımlamış bulunuyordu.

Ahmet Kutsi Tecer, yaptığı gezilerde folklor ve halk şiiri ile ilgilenmiş olduğu gibi bu amaçla bazı geziler de yapmıştır. Bu gezilerle ilgili izlenimlerini ve özellikle notalarını yayımlamamış, onlardan bir senteze varmak için faydalanmağı yeğ tutmuştur. Koçyiğit Köroğlu (1941 - 1942) adlı oyun bu çalışmalarının bir ürünüdür. Tecer, Ülkü'yü yönettiği yıllarda bazı yazılar yayımlamıştır. Bunlar elbetteki değerli belgeler niteliğindedir. Ülkü dergisi dışında da notaları yayımlanmıştır. Bu arada Türk Folklor Araştırmaları dergisinde, İstanbul adlı dergide folklor

35
konusunda yazıları çıkmıştır. Bu yazıların çoğunun halk raksları ve oyunları ile ilgili olduğunu biliyoruz. İstanbul dergisinde çıkan yazılarının başlıkları bunu gösterir: Temsilli ve rakıslı türküler, Oyun kolları, Orta oyunu tiyatrodur, Şive taklitleri ve karakter tahilleri, Muhallet - mudhikeler. Türk Folklor Araştırmaları dergisinde çıkan yazıları; Oyun folkloru, Karagöz ve kuklaya ait kısa notlar, XV. Yüzyıla ait oyun - raks hakkında mühim bir eser. Forum dergisinde: Orta oyununda kostüm - aksesuar. Bunlar onun yazılarından bir kırındır. Fakat bunları birer kitap çerçevesinde düzenleyip değerlendirmemiştir.

Bu kısa yazıda şunu söyleyebiliriz son olarak: Tecer folkloru her yönüyle ilgi duymuş, folklor üzerinde çalışanları desteklemiş, kendisi de bazı derlemeler yapmıştır; fakat bu malzemeyi yayımlamamış, başkalarının yararlanmasına sunmamıştır. Bu durumu ile Tecer'i folklorcuları destekleyen bir folklor - sever olarak değerlendirebiliriz.

sında üçümüzü bir arada gösteren resim T.F.A. nın 114 No.lu Halit Bayrı sayısında çıkmıştır), Kutsi'ye karşılık dağları göstererek, "Aslı kaçtı Kerem ardından ağlar, Yol vermenin başı dumanlı dağlar", diye takılmıştık.

Ankara'daki kongrede hiç boş durmadı. Elinde kalem ve kâğıt vilâyetlerden gelen muraahaslardan folk malzemeleri topladı, bilhassa Kayseri muraahası Ahmet Beyin yanından hiç ayrılmadı. Şimdi artık Kutsi bir hayâl oldu, Onun nur ve irfan saçan gözleri kapandı. Fakat hayatının izleri ve eserleri daima yaşayacak, hiç silinmeyecektir. Ben burada kırık dökük yazımla onun değerini ve hatıralarını ifade etmiş değilim. Kutsi'mizi daha iyi ve yakından tanıyan ilim ve sanat adamlarına yer bırakmak için yazıma son veriyorum.

VE NEZLE BAŞLANGICINDA...

GRIPIN bas, dis, adale, sinir, lumbago ve romatizma ağrılarını teskin eder
GRIPIN bayanların mueyyen zamanlardaki sancılarında baştan ile kullanılır
GRIPIN 4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir

Tecer'in Şiirlerinden Örnekler

Ayrılan : Meliha TECER

HALAY

Davranın, halaya durun, koçaklar,
İşte baş, işte davul, işte meydan !
Güzel halay çeken, güzel kucaklar,
Güzeli sevmeyen çıksın aradan!

Çal, davul çal, güm güm, oynasın yürek,
Üfle, zurna üfle, uzun uzun çek;
Yiğit olan, efe olanlar gerçek
Ayak ayak gider çıkmaz sıradan!
Dönün dalga dalga, yol yol dönünüz,
Dönün takım takım, kol kol dönünüz,
Geniş geniş dönün, bol bol dönünüz,
Dönün, başışlasın sizi Yaradan !

Ulu çamlar gibi işte beşiniz,
Sıra dağlar mıdır yoksa eşiniz?
Elele tutuşun, hep birleşiniz,
Sizinle öğünür elbet bu Vatan!
Yarın toprak patlar, kavga kurulur,
Alaylar, sancağı çeker doğrular;
Halayda ün alan yiğit bell'olur,
Çiçek açmış göğsündeki yaradan!

Tecer der, çalınır gönlümde davul,
Halayda elele babayla oğul,
Yiğitler çıkıyor meydana... Savul,
Savul gam-kasavet bugün buradan!

★

SEYİT GAZİ'YE ADAK

Erdeğe gelenler Seyit Gazi'ye
Çıkmazsa, Sevgilim, muradı olmaz.
Ben seni daha çok seveyim diye
Seninle buraya gelelim her yaz.
Küçükük bir Yarımada bu Tepe,
Şimale, cenube, şarka ve garbe,
Her yere hâkimdir, hele bu kalbe,
Böyle panoroma Dünyada pek az.
Gazilerden kaldı bize bu Vatan,
Madem ki burada yatan onlardan.
Adağım kalbimi sana armağan
Etmektir, yerine gelsin bu niyaz.
Bir hevesim kaldı, bir tek, dünyada,
Bir evimiz olsa, bizim burada.
Tek katlı, denize yakın, beş oda,
Zeytinler içinde, pembe ve beyaz.
Buraya gelirdik her yaz ikimiz,
Buseden olurdu burda vergimiz.
Burada bir masal olur sevgimiz.
Burada büsbütün olursun sen naz...

1957 Erdek

AĞAÇLA SARMAŞIK

Burada, bu eski "Darüşşifa" da
Birbirine âşık iki genç varmış.
Kızın bulunduğu yer loş bir oda,
Oğlanın kaldığı yer daha darmış.

Bazı gün avluda buluşurlarmış,
Doluncaya kadar bir kum saati.
Kızın etrafını periler sarmış,
Oğlanın altında bir sihir atı.
Nihayet bir zaman gelmiş, sıhhati
Düzelmış bu iki sevdalı gencin.
Kaybolmuş bir anda hayatın tadı,
Meğer saadetmiş bu onlar için.

Son defa yanyana gelmiş ikisi,
And içmiş bir daha ayrılmamaya.
Kandırap bu iki âşık herkesi,
Yeniden girmişler "Darüşşifa" ya.
En sonra acımış onlara Hızır,
Yaptığı bir iksir varmış kendinin,
Uyuduğu zaman başhekim, nâzır,
İlâcına katmış bu ikisinin.
İçince iksirden, masal bu artık,
Dünyası değişmiş her iki canın.
Kız bir ağaç olmuş, oğlan sarmaşık,
İssiz bahçesinde "Darüşşifa" nın!

1957, Edirne

★

NOLA ?

Yine gönlüm karma karış,
Tutmaz oldu elim bir iş,
Köydeki sabana eriş,
Nola, hey elim, nola?
Gönlümüz uymuş havaya,
Sen de kanat ol yuvaya,
Göçelim köye, yaylaya,
Nola, hey gülüm, nola?
Karşı dağlardan aş itir,
Bizi yurdumuza yitir,
Dönme geriye, al götür,
Nola, hey yolum, nola?
Gariplik boynumu üzer,
Ayrılık bağrımı ezer,
Köyün altında bir mezar,
Nola, hey ölüm, nola?
Tecer'im, sözlerin boştur,
Dilin dertli, gözün yaşlır,
Söyle, söyle, halkı coştur,
Nola, hey dilim, nola?

ERDEK MEHTABI

Erdek'te mehtabı gördüm dün gece,
Ay tıpkı o güzel yüzün gibiydi.
O kadar durgun ki deniz, sessizce,
Saadet vâdeden hüznün gibiydi.

Gözlerim denizde giden bir izde
Ve sular bir örtü gibiydi dizde.
Bazı bir küçükük dalga denizde,
En şen günündeki nazın gibiydi.

Neler söylemekti sana dileğim,
Nasıl söyleyeyim, ne söyleyeyim?
Ben deniz, sen mehtap olduk, sevdiğim,
O gece kâinat bizim gibiydi...

Erdek, 1957

★

KEDER VE ÜMİT

Biri cam, eni boyu dar,
Mini minicik bir kâse.
Süsünü geçirmiş yıllar...
Kırılır ona el değse,
Mini minicik bir kâse..

Ümitlerimi kodum dolmuyor !

Öbürü kalaylı, ağır,
Kulplu, kocaman bir kazan.
Bakırı eski bir bakır,
Eşi bulunmaz arasan,
Kulplu, kocaman bir kazan...

Kederlerimi kodum almıyor !

★

ARABADAKI ÇOCUĞA TÜRKÜ

Bu hava, bu yağmur, bu toprak,
Bu güneş, yavrum, ona iyi bak!
Hepsi senin, hepsi senin olacak,
Büyüdüğün zaman..

Burada, ağaçlar altında
Koşup oynayacaksın yarın da.
Topun, topacın, çenberin yanında,
Büyüdüğün zaman..

Güzeldir dalında her çiçek,
Ya havuza düşen koca böcek?
Ardından koşturur seni kelebek,
Büyüdüğün zaman..

İşte başının üstünde kuş,
Sana bakmak için dala konmuş.
Sen de onun gibi Türkçeyi konuş,
Büyüdüğün zaman..

Elele tutuşur çocuklar,
Oyun oynar, türkü söyler, koşar.
Ah bilsen yapacak daha neler var,
Büyüdüğün zaman..

Koşmak, oynamak senin hakkın,
Yeşil çimenlere basma sakın,
Bir gün de altında beni ararsın,
Büyüdüğün zaman..

★

MUTLULUK

Kâinatın yaratıldığı gündü,
Güneşten bir ışın koyuldu yola,
Bütün ışınlar insana göründü,
O ışın, mutluluk, yolda mı hâlâ?

Zuhalde, Neptünde, Merihte, Ayda,
Daha uzaklarda, belki Uzayda,
Erişilemeyecek bir sarayda,
Onu büyüleyen biri mi ola?

17 Mart 1966 Kadıköy

★

LÂHİT

Sinmiş ebediyet, o gölge, o tül
Yüzünün en ince çizgilerine,
Müsterih asırlar geçsin ve örtül
Hülyandan ayrıma bir lâhza yine

Ne baharın ıtrı ve ayın sihri
Ne yazın hülyası ve günün şiiri
Fanî mevsimlerin artık hiç biri
Uğramaz örtülmüş kirpiklerine

En fazla tanıyan çünkü nazım
Ardından çekmesin diye yasını
Teninin en gizli inhinasını
Nakşetmiş bu mermer lâht üzerine

1939

(Folklor : 113)

REKLAMINIZI
GAZETE VE DERGİLERLE
DEĞERLENDİRİN!

BASIN İLAN KURUMU

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLAMLARINIZ İÇİN
HİZMETİNİZDEDİR.

Genel Müdürlük :

Cağaloğlu, Türkocağı Caddesi No.1
İstanbul

Telefon : 27 66 00 - 27 66 01

Telgraf adresi : BASINKURUMU

(Basın : 21709 — 114)

Yıllık abonesi : 12,
altı aylık abonesi : 6

liradır.

Yurd dışı senelik abone :

\$ 3, 1

TÜRK
FOLKLOR
ARAŞTIRMALARI

Basılmıyan yazılar
istenince geri gönderilir.

Dizgi ve baskı :
HALK MATBAASI

İstanbul

Sahibi : İHSAN HİNÇER

Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden Sorumlu Yönetmen :

BORA HİNÇER

Mektup ve havale için adres : Posta Kutusu : 46, Aksaray — İstanbul

TÜRK FOLKLOR (= HALKBİLGİSİ) DERNEĞİNİN YAYIN ORGANIDIR.

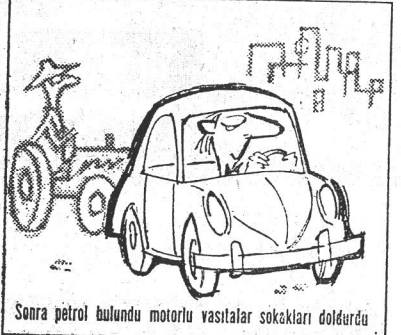
Taşıma ve nakliyat ilk çağdan beri bir problemdi

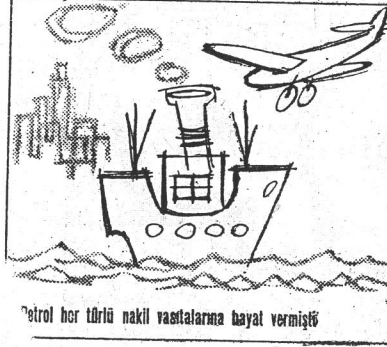
İnsanoğlu bu işin kolayını bulmak için uğraştı

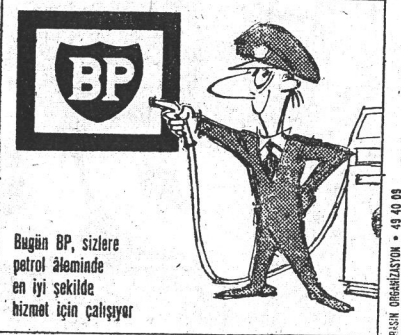
İlk iş olarak tekerleği keşfetti ve biraz rahattadı

Sonra petrol bulundu motorlu vasıtalar sokakları doldurdu

Petrol her türlü nakil vasıtalarına hayal vermişti

Bugün BP, sizlere
petrol âleminde
en iyi şekilde
hizmet için çalışıyor

(Basın Organizasyon : 67445 — 116)

BASIN ORGANİZASYON • 49 40 03